

SVERIGES EKONOMI

STATISTISKT PERSPEKTIV

- FJÄRDE KVARTALET 2005 -

Ur innehållet:

Tjänsterna driver på tillväxtensid 3

Under 2005 ökade BNP med 2,7 procent. Den svaga utvecklingen under första kvartalet kompenserade mer än väl under andra och tredje kvartalet. Fjärde kvartalet visade en måttligare tillväxt än de två föregående kvartalen, framför allt beroende på en lägre ökningstakt för investeringarna. Sysselsättningen fortsatte att öka även under det sista kvartalet 2005, men arbetslösheten gick inte ned.

Exporten viktigast för BNP-utvecklingen.....sid 6

Exporten är viktigast för tillväxten och bidraget från den inhemska efterfrågan är lägre än vad man föreställer sig. Samtidigt påverkas olika branschers betydelse för BNP-tillväxten i hög grad av importinnehållet. Tjänsteexporten har lågt importinnehåll och den bidrar därför starkt till tillväxten trots att den är mindre än exporten av varor.

Prismätningen förklarar inte produktivitetstillväxten... sid 18

Det har ibland hävdats att prismätningen av elektroniska komponenter bidragit till att produktivetsförbättringen i den svenska industrin har överskattats. I artikeln ges en beskrivning av hur priserna mäts. Det visas också varför prismätningmetoden inte är en förklaring till produktivitetstillväxten.

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Export och import.....	4
Exporten viktigast för tillväxten	6
Hushållens konsumtion	8
Perspektiv på hushållens konsumtion.....	9
Offentlig konsumtion.....	11
Fasta bruttoinvesteringar	12
Lagerinvesteringar.....	14
SCB:s ledande indikatorer.....	15
Branschutveckling.....	16
Produktivitet och priser.....	18
Miljöräkenskaper	21
Arbetsmarknad	23
Summary	25

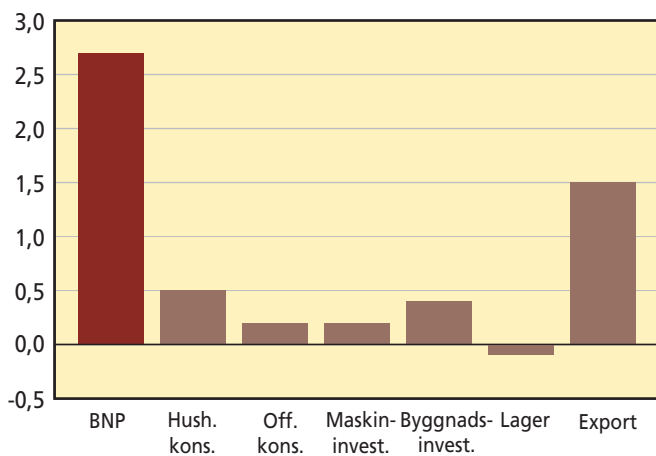
Sammanfattning

Tjänsterna driver på tillväxten

Under 2005 ökade BNP med 2,7 procent. Den svaga utvecklingen under första kvartalet kompenserades mer än väl under andra och tredje kvartalet. Fjärde kvartalet visade en måttligare tillväxt än de föregående kvartalen, framför allt beroende på en mindre ökning av investeringarna. Sys-selsättningen fortsatte att öka även under det sista kvartalet 2005, men arbetslösheten gick inte ned.

Bidrag till BNP justerat för importinnehåll

Förändring 2005 jämfört med 2004
Procentenheter

Källa: Nationalräkenskaperna

Exporten av varor och tjänster fortsatte att gå bra under 2005 och det är tjänsteexporten som uppvisar de riktigt höga tillväxttalen. Ökningen har varit kraftig för bland annat företagstjänster och datakonsulttjänster. En stor del av ökningen i exporten av tjänster kan även tillskrivas merchantingen som huvudsakligen härrör från produktutveckling av varor. USA och Tyskland är även fortsatt de stora exportmarknaderna, medan tillväxtmarknader, som till exempel Kina, endast bidrar marginellt till exporten.

Tjänsteexporten som svarar för drygt en femtedel av den totala exportefterfrågan har, med undantag för transportbranschen, ett relativt lägre importinnehåll. Exporten av tjänster ger därför ett ännu större bidrag till BNP-utvecklingen än vad varuexporten gör. Tjänsteexportens bidrag till BNP-tillväxten är nästan 1 procentenhet.

Hushållens konsumtion fortsätter att växa. Efterfrågan på elektronikvaror och bilar samt hushållsprodukter ökar mest. Samtidigt fortsätter prisökningarna att vara mycket låga. En tillbakablick till mitten av förra seklet visar att hushållens konsumtion långsamt har minskat i betydelse som andel av BNP samtidigt som exportens andel ökat. Konsumtionsmönstret har också förändrats. Andelen livsmedelskonsumtion har minskat till förmån för bland annat en ökad konsumtion i utlandet. I en fördjupningsartikel ges en översiktlig

tillbakablick på utvecklingen.

Investeringsuppgången dämpades märkbart under fjärde kvartalet, främst beroende på en nedgång i statliga investeringar och investeringskonjunkturen har nu planat ut. Bostadsbyggandet fortsätter att utvecklas bra, vilket stöds av en positiv utveckling av byggloven.

2005 blev ett mellanår för den svenska industrin. Näringslivet växte i genomsnitt med 3,3 procent under 2005. Tjänsteproducenterna ökade mest, medan tillverkningsindustrin höll en mer måttlig takt kring 2,5 procent.

Arbetsmarknadsläget förbättrades under slutet av 2005 men arbetslösheten visade ändå inte någon minskning. Antal sysselsatta ökade i ungefär samma takt som arbetskraftsökningen.

Begreppet "Globalisering" som används som ett samlingsbegrepp på den process som startades i och med avregleringarna under 90-talet är inte något nytt. Sverige är, som en liten öppen ekonomi, beroende av att kunna exportera produkter till omvärlden. Svenska företag har haft utländska etableringar sedan slutet av 1800-talet. Skillnaden idag är att importen i form av insatsvaror har ökat, vilket ger ett mindre tillväxtbidrag från nettoexporten än tidigare. Samtidigt kan konsumenterna på egen hand eller via Internet handla varor fritt över gränserna. Etableringen av utländska företag i Sverige har också ökat och nu senast är det europeiska livsmedelskedjor som valt att etablera sig i Sverige och medverka till en ökad konkurrens. Detta har framför allt lett till sänkta priser på livsmedel.

Under 2005 syntes tendenser av globaliseringens verkningar i statistiken främst som en mycket stark merchanting, en ökad import av insatsvaror till exportindustrin, en svår-mätbar men ökande gränshandel av konsumentvaror samt en fortsatt stark prispress på konsumentprodukter som livsmedel och elektronikvaror.

Produktivitetstillväxten har varit stark i Sverige de senaste femton åren. I vissa forskningsresultat hävdades att detta till stor del beror på hur prisförändringar på elektroniska komponenter mäts. I en fördjupningsartikel beskrivs den statistik och de metoder som används samt visas att dessa påståenden inte stämmer. En översyn av metoderna för att mäta prisförändringar på elektroniska komponenter är dock väl motiverad.

Miljön har stor påverkan på tillväxten. Miljöräkenskaperna strävar efter att mäta denna utveckling. Med utgångspunkt från BNP beräknas en grön NNP genom att reducera med förslitning av realkapital och naturkapital. En genomgång presenteras i en fördjupningsartikel.

Export och import

Importen har ökat farten

Exporten av varor och tjänster fortsatte uppåt under sista kvartalet i fjol, men volymökningen för helåret blev klart lägre än 2004. Samtidigt ökade importen ännu snabbare än exporten, vilket innebar att handelsnettot blev något mindre 2005 än föregående år. Exportnettot gav under fjärde kvartalet ett positivt bidrag till BNP-tillväxten, men inte lika stort som under tredje kvartalet. Tjänsteexporten ökade mycket kraftigt under fjärde kvartalet.

Exportnettot för Sverige, uttryckt som bidrag till BNP-förändringen, var för fjärde kvartalet 2005 klart mindre än för tredje kvartalet. Bidraget blev 0,2 procentenheter, jämfört med motsvarande kvartal 2004 och uttryckt i fasta priser. Tredje kvartalet var bidraget 0,8 procentenheter, vilket är en upprevidering från 0,6 procentenheter vid föregående publicering av kvartalsräkenskaperna.

Enligt ett alternativt sätt att beräkna bidraget från exporten och från andra komponenter i försörjningsbalansen till BNP-förändringen var det 1,7 procentenheter. Detta är mer än från hela den samlade inhemska efterfrågan. Vid denna beräkningsmetod tar man hänsyn till importinnehållet i alla de olika komponenterna i bytesbalansen¹.

Exportvolymen för varor och tjänster var under fjärde kvartalet 7,7 procent högre än motsvarande kvartal 2004, ungefär samma ökningstakt som föregående kvartal. Importökningen var 8,5 procent, den högsta ökningstakten för något kvartal under 2005. Förändringen från föregående kvartal, baserad på säsongrensade värden, var 1,2 respektive 2,6 procent.

För helåret 2005 ökade exportvolymen med 6,4 procent från år 2004, medan importvolymökningen blev 7,4 procent. Exportnettot i löpande priser för varor och tjänster minskade något mellan 2004 och 2005. För varor blev det avsevärt mindre, medan det däremot ökade kraftigt för tjänsterna. Exportnettots bidrag till BNP-förändringen blev 0,1 procentenheter, mycket lägre än för 2004 då det var 2,3

procentenheter. Enligt den alternativa metoden var exportens bidrag 1,5 procentenheter för 2005.

Export och import av varor och tjänster

	Fjärde kvartalet 2005		
	Miljarder kronor löpande priser	Procentuell förändring, volym Jämfört med kv 3/2005 (säsongrensade värden ²)	Jämfört med kv 4/2004 (faktiska värden)
Export			
Varor och tjänster	353,8	1,2	7,7
Varor	260,8	0,3	5,1
Tjänster	93,0	4,5	15,9
Import			
Varor och tjänster	306,9	2,6	8,5
Varor	232,2	1,9	9,7
Tjänster	74,7	0,7	5,0

Källa: Nationalräkenskaperna

Högre nivå än normalt för merchanting

Exporten av tjänster ökade på bred front. Ökningarna var mycket framträdande för bland annat företagstjänster och för datakonsulttjänster. Vidare fortsatte merchantingen³ att ligga på en hög nivå, omkring 11 miljarder kronor, och bidrog med 0,3 procentenheter till BNP-ökningen. Det genomsnittliga bidraget har under den senaste tioårsperioden varit i storleksordningen 0,1 procentenheter. Merchantingen har de senaste kvartalen visat en tendens att ligga på en högre nivå än vad som tidigare varit vanligt.

Exporten av varor får betecknas som anmärkningsvärt stark, med hänsyn till den relativt måttliga ökningen av produktionen inom industrin. Detta tyder på en svag marknad i Sverige för den inhemska industrin, som i hög grad producerar för exportmarknaden. Inte heller tjänsteexportens expansion motsvaras av någon stark ökning av tjänsteproduktionen (se vidare avsnittet om branschutveckling på sidan 16). Exporten av varor och tjänster motsvarade under fjolåret 49 procent av BNP, vilket är mer än något tidigare år.

Prisutvecklingen för exporten och importen mellan fjärde kvartalet 2004 och fjärde kvartalet 2005 visar på att exportpriserna gått upp något mindre än importpriserna. Detta kan även iaktas vid jämförelse mellan de två sista kvartalen i fjol. Terms of trade har alltså fortsatt att försämrats något. Tidigare har kunnat konstateras att en stor del av denna försämring, som har varit påtaglig sedan 1998, för exportprisutvecklingen kan hänföras till prisutvecklingen på telekomvaror, medan prisuppgången för oljeprodukter bidrar till en höjning av prisnivån för importen.

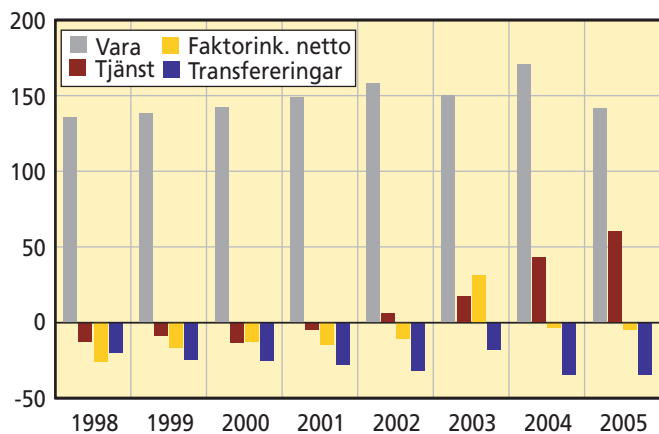
¹ För närmare information om denna beräkningsmetod, se föregående utgåva av Sveriges ekonomi samt sidan 6 i detta nummer.

² De säsongrensade förändringstalen i tabellen bör tolkas med viss försiktighet. Att förändringstalen från föregående kvartal för importen i tabellen är inkonsistenta med varandra beror på att så kallad direkt säsongrensning tillämpats. Den innebär att varje tidsserie har rensats separat, vilket i vissa fall kan innebära att förändringen för totalen visar en annan utveckling än vad utvecklingen för varje komponent för sig antyder.

³ Med merchanting avses svenska företags köp och försäljning av produkter på världsmarknaden utan att de importeras till Sverige. För mer information om begreppet merchanting se Sveriges ekonomi avseende fjärde kvartalet 2004.

Bytesbalansen netto

Miljarder kronor

Källa: Sveriges riksbank

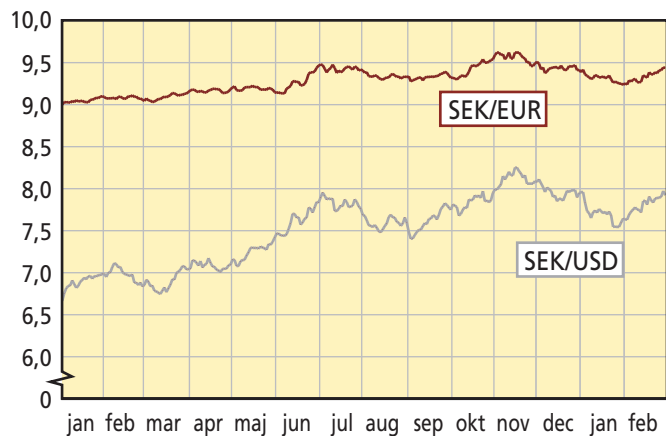
Data t.o.m. 2005

Det kan vara av intresse att titta på bytesbalansens utfall under de senaste åren. Den har reviderats relativt kraftigt under 2005. Det kan noteras att bytesbalansen för varor varierat måttligt under perioden, medan tjänstebalansen har förbättrats kraftigt. Speciellt snabbt har detta skett under de allra senaste åren. Faktorinkomsterna har också visat en tendens till förbättrat netto, medan nettot för transfereringarna däremot har blivit mer negativt under perioden. Faktorinkomsterna under 2003 avviker markant från den gängse bilden, därför att avkastningen på utländska investeringar i Sverige minskade rejält, till följd av nedgången i främst IT- och telekombranscherna.

Stark maskinvaruexport

Volymciffror för export och import på varunivå för fjärde kvartalet 2005 föreligger inte i skrivande stund. Bedömningar får göras på grundval av värden i löpande priser, som alltså påverkas av pris- och valutakursförändringar. Om man ser på de säsongrensade siffrorna i löpande priser har exporten av telekomprodukter fortsatt uppåt i måttlig fart under fjärde kvartalet. För helåret 2005 ökade värdet med drygt 5 procent jämfört med året före. Maskinvaruexporten har accelererat under senare delen av 2005, medan däremot fordonsexporten sedan andra halvan av 2004 har uppvisat en mattare utveckling än vad som tidigare varit fallet.

Valutakursutvecklingen

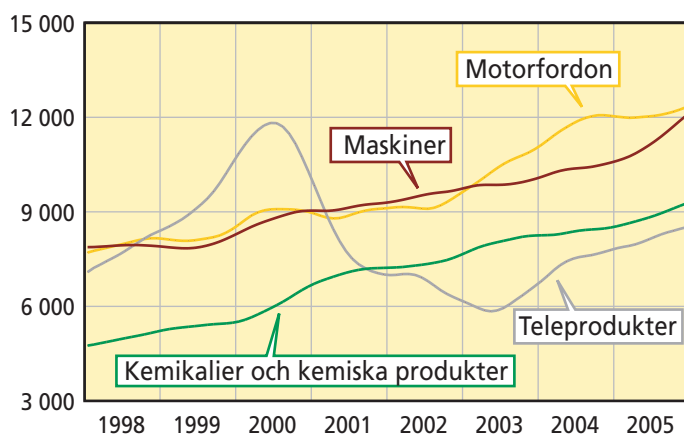
Källa: Ecwin

Data t.o.m. februari 2006

Export fördelad på varugrupper

Enligt svensk produktindelning efter näringsgren.

Branscher enligt SPIN 2002¹. Löpande priser. Miljoner kronor. Trend

Källa: Utrikeshandelsstatistiken

Data t.o.m. december 2005

Exporten av massa, papper och pappersvaror har under senare delen av 2005 återigen visat en tendens att öka, efter flera års stagnation.

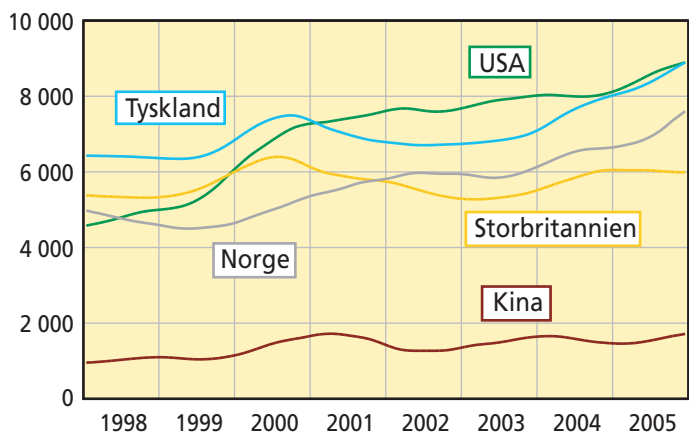
Exporten till stora asiatiska marknader går trögt

USA och Tyskland fortsätter att tävla om placeringen som nummer ett bland Sveriges exportmarknader. USA har här haft hjälp av dollarförstärkningen under det senaste året, som varit mera markant än uppgången för euron i förhållande till kronan. Båda länderna tar emot drygt 10 procent av den svenska exporten. Av exporten går 58 procent till länderna inom EU. Den har under året ökat med 7 procent, räknat i löpande priser. Detta är samma ökningstakt som för totala exporten. Exporten går förhållandevis bra till de nordiska länderna samt till Tyskland, trots det där kärva ekonomiska läget. Anmärkningsvärt är att värdet av exporten till Asien, som tar emot en tiondel av den totala varuexporten, ökade endast 2 procent i värde under 2005. För När- och Mellanöstern ökade värdet 12 procent, medan det för övriga länder i Asien, som då inkluderar snabbväxande länder som Kina och Indien samt Japan minskade 1 procent. Exporten till Kina minskade likaledes 1 procent för helåret, vilket dock innebär en viss uppryckning under det fjärde kvartalet. Exporten till Kina i löpande priser var i slutet av 2005 endast ett fåtal procent högre än 5 år tidigare. För Indien och Japan kan noteras avsevärda minskningar för helåret, på 16 respektive 11 procent. För exporten till Afrika, som dock utgör endast drygt 2 procent av totala exporten, var ökningen mellan 2004 och 2005 hela 37 procent.

¹ SPIN 2002 är en klassificering av produkter utifrån aktiviteter enligt Standard för svensk näringsgrensindelning, SNI 2002, och använder samma beteckningar för produkterna som SNI 2002 använder för motsvarande aktiviteter.

Export till viktiga exportmarknader

Miljoner kronor, löpande priser. Trend

Källa: Utrikeshandelsstatistiken

Data t.o.m. december 2005

Importen från EU utgör 71 procent av totala importen och ökade 2005 med 10 procent från föregående år. Ser man till varornas ursprung är den överskattad, eftersom en god del av importen från länder utanför EU når Sverige via EU. Tyskland svarar under år 2005 för 18 procent, vilket innebär att det är det klart största avsändarlandet för import till Sverige. På importsidan kan bland större europeiska avsändarländer konstateras värdemässigt stora ökningar under 2005 för Norge och Ryssland, beroende på i första hand ökande oljepriser. Från Ryssland var ökningen hela 53 procent.

Bland större utomeuropeiska avsändarländer ökade importen från Kina också kraftigt, med 28 procent under 2005 jämfört med föregående år. Importen från afrikanska länder

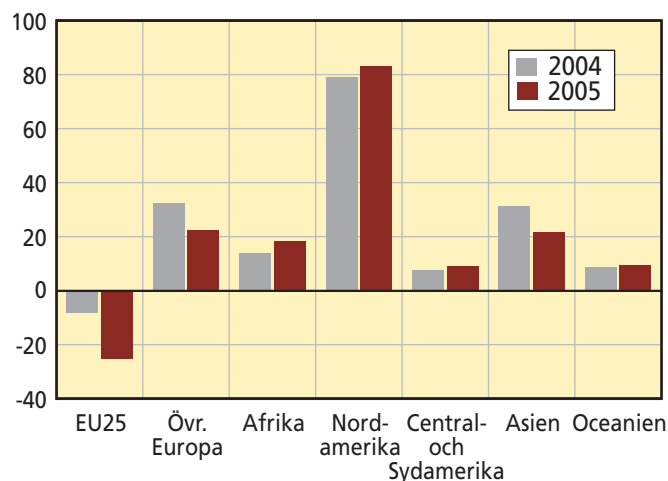
ökade med över 50 procent, men den utgör en obetydlig del av den totala importen.

Underskottet mot EU-länderna ökade

Sveriges netto för utrikeshandeln med varor minskade i löpande priser med 24 miljarder kronor mellan 2004 och 2005, från 165 till 141 miljarder kronor baserat på utrikeshandelsstatistiken. Underskottet gentemot EU-länderna ökade från 8 till 25 miljarder kronor. Överskottet minskade också gentemot övriga Europa och Asien.

Sveriges handelsnetto fördelat på landområden

Miljarder kronor. Löpande priser

Källa: Utrikeshandelsstatistiken

Data t.o.m. 2005

Kontaktperson: Leif Munters, 08-506 945 09

Exporten viktigast för tillväxten

Tjänsteexporten ger störst bidrag

I förra numret av Sveriges ekonomi – för tredje kvartalet 2005 – gjordes en beräkning av de olika efterfrågekomponenternas bidrag till BNP-utvecklingen med hänsyn tagen till det totala importinnehållet. De varor och tjänster som tillverkas i Sverige innehåller ju en större eller mindre andel import. Genom att sätta fokus på BNP som ett mått på produktionen inom landet visas vilken del av den slutliga efterfrågan som driver svensk produktion och sysselsättning. De alternativa beräkningarna framhäver bilden av den svenska ekonomins starka utlandsberoende. Exporten är viktigast för tillväxten och bidraget från den inhemska efterfrågan är lägre än man normalt föreställer sig. Samtidigt är flera tunga branscher mindre betydelsefulla beroende på ett stort importinnehåll. Tjänsteexporten bidrar i större utsträckning till tillväxten då denna har ett lägre importinnehåll.

I beräkningarna för tredje kvartalet 2005 användes de importrelationer som redovisas i SCB:s Input/Outputtabeller för år 2000. Med tillämpande av samma relationer (och

med reservationer för att importstrukturen kan ha förändrats något) så kan också det importjusterade bidraget till BNP-utvecklingen för helåret 2005 beräknas.

BNP-tillväxten 2005 blev 2,7 procent, vilket ungefär motsvarar den genomsnittliga tillväxttakten tidigare under 2000-talet. Komponenterna i BNP från användningssidan har en volymutveckling mellan 2004 och 2005, i procent:

Hushållens konsumtionsutgifter	2,4
Offentliga konsumtionsutgifter	1,1
Bruttoinvesteringar	6,9
Nettoexport	1,5
Export	6,4
Minus Import	7,4

Komponenterna väger beloppsmässigt olika. Hushållens konsumtion och exporten är de i särklass största, vardera motsvarande nästan halva värdet av BNP i löpande priser. Exporten var år 2005 för första gången den komponent som hade det största värdet i löpande priser, så redan vid en

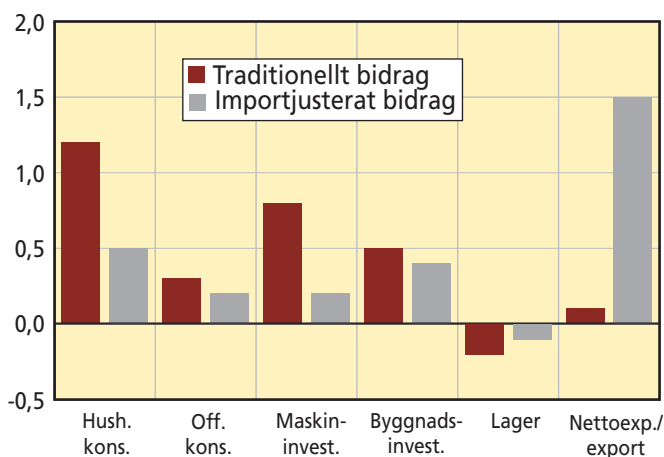
direkt jämförelse mellan åren framgår att exporten är starkt bidragande till BNP-utvecklingen.

Genom att justera för importinnehållet i efterfrågan (i alla producentled) kan bidraget till BNP-utvecklingen beräknas:

	Bidrag till BNP
Hushållens konsumtionsutgifter	0,5
Offentliga konsumtionsutgifter	0,2
Bruttoinvesteringar	0,5
Export	1,5

Med en sådan redovisning ser man än tydligare att exportbidraget t.o.m. är högre än bidraget från den samlade inhemska efterfrågan. Skillnaden är slående jämfört med det traditionella sättet att redovisa efterfrågekomponenternas bidrag till BNP-utvecklingen.

Bidrag till BNP-utvecklingen före och efter korrigering för importinnehåll Procentenheter. År 2005

Källa: Nationalräkenskaperna

En intressant fråga i sammanhanget är vilka produkter som ger det största bidraget till den importjusterade exporten år 2005. Delar med stor vikt i den svenska exporten kan ha betydande importinnehåll och har kanske inte alls så stor betydelse för svensk BNP-tillväxt och sysselsättning som man normalt föreställer sig. Samtidigt finns det näringsgrevar med lågt importinnehåll och höga tillväxtbidrag.

Något tillfredsställande svar kan inte ges på dessa frågor. För det första är dataunderlaget inte så detaljerat och tillförlitligt att det håller för någon mer djupgående analys på produkt-nivå. För det andra får man ha i minnet att det är input- outputstrukturen avseende år 2000 som använts i beräkningarna. Denna kan ha förändrats, vilket kan få signifikanta genomslag på de produktvisa kalkylerna.

Det som likväl kan konstateras är att några av de produktgrupper som väger tyngst i varuexporten: motorfordon (15% av varuexporten) och elektroniska produkter (10%) har ett förhållandevis stort importinnehåll, över 40 procent. Eftersom de har en relativt stark volymutveckling så blir ändå bidraget till efterfrågan betydande. Andra varor med stora bidrag till exporten, och därmed tillväxten, är maskiner (14 % av varuexporten), skogsprodukter (12%) och livsmedel (3%). Det är varugrupper men med ett relativt lägre importinnehåll – svenskproducerade maskiner består till mellan 30 och 40 procent av import, medan skog och livsmedel har ett importinnehåll på mindre än 30 procent – och ger också därför betydande bidrag till efterfrågan.

Tjänsteexporten som svarar för drygt en femtedel av den totala exportefterfrågan har, med undantag för transportbranschen, ett relativt lägre importinnehåll. I genomsnitt är importinnehållet ungefär 20 procent. Exporten av tjänster utvecklades starkt mellan 2004 och 2005 med en volymutveckling på drygt 12 procent, och gav med sitt låga importinnehåll ett ännu större bidrag till BNP-utvecklingen än vad varuexporten gjorde. Tjänsteexportens bidrag till BNP-tillväxten var nästan 1 procentenhet.

De senaste åren har en ökad import av insatsvaror lett till en ökning av såväl export som import. Det har inneburit att vissa varuexporterande branscher, trots stora volymökningar, ger ett relativt lägre bidrag till tillväxt och sysselsättning i Sverige. Den ökade tjänsteexporten, bidrar däremot i större utsträckning till tillväxten då denna har ett lägre importinnehåll.

Kontaktpersoner: Bo Bergman, 08-506 945 42 och Ann-Marie Bråthén, 08-506 945 25

Hushållens konsumtion

Konsumtionsboomen fortsätter

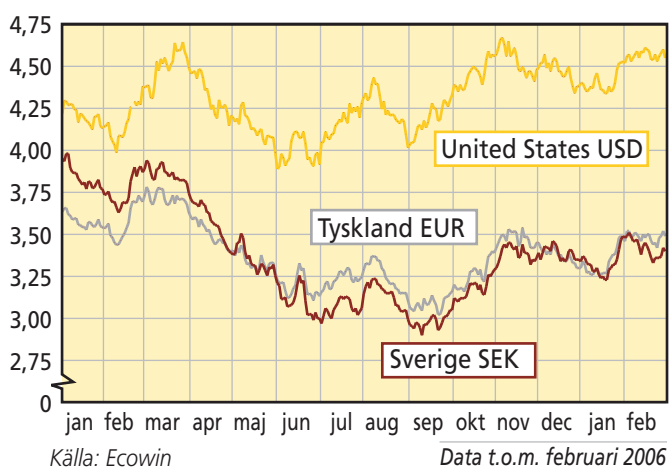
Hushållens konsumtion fortsatte att utvecklas starkt under fjärde kvartalet. Det är främst elektronikprodukter och nybilsinköp samt hushållsprodukter som uppvisar stora ökningar. Fastighetspriserna fortsatte att stiga under 2005 samtidigt som bolåneräntorna nådde bottennivåer.

Utfallet från nationalräkenskaperna för fjärde kvartalet 2005 tyder på en fortsatt stark utveckling av hushållens konsumtion. Jämfört med samma kvartal 2004 är volymökningen 3,2 procent. Ökningen är den kraftigaste för något kvartal under 2005. Även de två föregående kvartalen visade på en stark konsumtionsefterfrågan. Helårssiffran för hushållens konsumtion 2005, om 2,4 procent, dras ned av det svaga första kvartalet. Hushållens bidrag till BNP-tillväxten för fjärde kvartalet 2005 om 2,9 procent är cirka 1,5 procentenheter. För helåret 2005 bidrog hushållens konsumtion till BNP-tillväxten på 2,7 procent med cirka 1,3 procentenheter.

Stark ökning av nybilsinköpen

En analys av volymförändringar i hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål jämfört med samma kvartal föregående år visar på fortsatt stark utveckling för audio-, foto och datorutrustning och bilhandeln, speciellt köp av nya bilar. Möbler, mattor, inredning, hushållstextilier och hushållsapparater ökade mycket i volym. Livsmedel, kläder och skor samt alkoholhaltiga drycker och tobak bidrog också till den starka volymutvecklingen under fjärde kvartalet. Utgifter för energi fortsatte att minska. Den dyra villaoljan leder till att många hushåll byter uppvärmningssätt i sina hus, uppmunttrade av ROT-avdrag.

Obligationsräntor 10 år benchmark

Volymutvecklingen för ett urval av hushållens konsumtionsposter samt deras bidrag till förändringen av hushållens totala konsumtion

	Andel av hushållens konsumtion, %	Volymförändring i jmf med kv 4/04, %	Bidrag till hushållskonsumtionen, %
Boende	27	-0,2	-0,1
Småhus o fritidshus	13	0,7	0,1
Energi	6	-4,8	-0,3
Flerfamiljshus, kallhyra	9	1,8	0,1
Livsmedel och alkoholfria drycker	12	3,9	0,5
Transporter	13	4,6	0,6
Nya bilar	3	23,6	0,6
Fritid, rekreation och kultur	11	7,9	0,9
Audio-, foto- och datautrustning	2	26,4	0,6
Charterresor	2	6,8	0,1
Andra fritidsvaror	2	8,0	0,2
Övriga varor och tjänster	9	4,6	0,4
Omsorgstjänster	2	4,8	0,1
Personlig omvårdnad	2	7,9	0,2
Finansiella tjänster	3	5,6	0,2
Kläder och skor	5	5,4	0,3
Möbler m.m.	5	11,8	0,7
Möbler, mattor, inredning	2	11,9	0,3
Hushållstextilier	0,5	16,6	0,1
Hushållsapparater	0,4	14,6	0,1
Restauranger, hotell	5	3,0	0,1
Post och telekommunikationer	3	5,2	0,2
Alkoholhaltiga drycker och tobak	4	4,7	0,2
Hälsa- och sjukvård	3	1,2	0,0
Utbildning	0,3	2,1	0,0
Konsumtion utomlands	4	-1,4	-0,1
Besökarens kons. i Sverige	-4	-15,5	-0,6

Avrundningar påverkar utfallet i kolumn 3.

Källa: Nationalräkenskaperna

Globaliseringen ökar konkurrensen och pressar priserna under hela 2005

Enligt ett schweiziskt forskningsinstitut¹ är Sverige det mest globaliserade landet i världen efter USA. Svenska företag producerar mycket för andra marknader och svenska hushåll konsumerar både importerade varor och tjänster i tilltagande omfattning, samtidigt som de ökar sin konsumtionsandel utomlands.

Globaliseringen ökar konkurrensen i konsumentledet medan prisökningstakten är fortsatt låg. Priserna på livsmedel och alkoholfria drycker, kläder och skor, inventarier och hushållsvaror, post och telekommunikationer samt rekreation och kultur sjönk i genomsnitt under 2005. Priserna på alkoholhaltiga drycker och tobak, boende, hälso- och sjukvård, transporter, utbildning, restauranger och logi samt diverse varor och tjänster steg under samma period. Den

¹ ETH Zuerich, Swiss Institute for Business Cycle Research, KOF Index of Globalization.

sammanvägda konsumentprisuppgången (inflationstakten) under 2005 blev 0,9 procent. Enligt rapporter från Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Handelns utredningsinstitut (HUI)¹ har priserna i konsumentledet ännu inte bottnat.

Låga räntor höjer fastighetspriserna, hushållens skuldbörda växer

Den årliga prisförändringen för småhus för permanent boende var cirka 10 procent. Bostadsrätter ökade i pris med 17 procent mellan 2003 och 2004. Statistiken för 2005 kommer senare under året.

Fastighetspriserna fortsatte att stiga under 2005 och har mer än fördubblats under de senaste tio åren. KPI steg med måttliga 10 procent under samma period. Prisutvecklingen på fastigheter ingår i beräkningen av KPI i USA. Däremot ingår den inte i KPI för Sverige eller för andra europeiska länder. Riksbanken sänkte styrräntan under 2005 med 0,5 procent.

Denna utveckling kan ha gett ytterligare stimuli till fortsatta prisökningar på bostadsmarknaden. I 105 av landets 290 kommuner var medelpriset för småhus över en miljon kronor år 2005. Även i de flesta europeiska länder steg priserna på fastigheter, särskilt i Danmark med 18 procent, i Frankrike 15 procent och i Spanien med 13 procent.

Bolåneräntorna bottnade under andra halvåret 2005. Hushållens bostadslån ökade i ännu snabbare takt under 2005 i jämförelse med 2004 och i december 2005 uppgick den sammanlagda stocken av bolån till 1 102 miljarder kronor.

Kontaktperson: Vera Norrman, 08-506 943 04

¹ Widerstedt, B., Bergström F., m. fl., *Detaljhandeln och produktivitetstillväxten*, ITPS, 2006.

Perspektiv på hushållens konsumtion

Hushållskonsumtionens utveckling över tiden

Sedan mitten av 1900-talet har hushållens konsumtion i relation till BNP minskat i betydelse. Det är framför allt utrikes-handeln som har expanderat. Svenska hushålls konsumtion utomlands och utländsk konsumtion i Sverige har ökat. Samtidigt har boendets andel av konsumtionen minskat sedan 1995. Importinnehållet i varor som till exempel kläder har varit i stort sett oförändrat sedan slutet av 1960-talet.

En tillbakablick på utvecklingen av hushållens konsumtion relativt andra delar i försörjningsbalansen visar att hushållens konsumtion långsamt har minskat i betydelse medan både import av varor och tjänster, men framförallt exporten av dessa har ökat starkt¹.

Utveckling av hushållens konsumtionsutgifter, export och import av varor och tjänster i relation till BNP

Procent

År	Hushållens konsumtionsutgifter inkl HIO	Export av varor och tjänster	Import av varor och tjänster
1950	65	22	21
1955	60	22	23
1965	53	21	22
1975	50	28	27
1985	49	35	33
1995	50	39	33
2005	48	49	41

HIO står för hushållens ideella organisationer och omfattar t ex alla politiska partier, ideella föreningar och stiftelser, svenska kyrkan mm.

Vid mitten av förra seklet hade försörjningsbalansens olika komponenter andra inbördes relationer än idag. 1950 var hushållens konsumtion i relation till BNP 65 procent, mot dagens 48 procent, den offentliga sektorns konsumtionsutgifter utgjorde 13 procent mot dagens 27 procent och lagerinvesteringar har raderats helt från 8 procent till dagens -0,2 promille. Export och import var då ungefär lika stora, 22 respektive 21 procent i relation till BNP. Idag bidrar den cirka åttaprocentiga skillnaden mellan export och import till överskottet i bytesbalansen. Sedan 1950-talet har exportens betydelse i relation till BNP mer än fördubblats, exportens andel av BNP är idag något större än hushållens konsumtionsutgifter. Även importens andel har nästan fördubblats sedan 1950-talet.

Hushållens konsumtion minskar som andel av BNP

I internationella jämförelser är hushållens konsumtion om 48 procent av BNP relativt låg. Sverige ligger i detta avseende på samma nivå som Danmark, före Nederländerna, Norge och Irland men efter genomsnittet för EU15 på 58 procent. I Europa är hushållskonsumtionen i procent av

¹ Uppgifterna är inte helt jämförbara över tiden (i serien finns fram till år 1975 en stadigt minskande kvotningsdifferens; år 1993 finns det brott i tidsserien på grund av utfördelning av tidigare ofördelade banktjänster; fr.o.m. år 2000 räknas svenska kyrkan till hushållens konsumtion) men visar ändå på skeenden.

BNP störst i Grekland och Storbritannien, 66 respektive 65 procent¹.

Hushållens konsumtion i försörjningsbalansen innehåller också konsumtionsuppgifter för hushållens ideella organisationer (HIO) vilkas andel har ökat över tiden från drygt 1 procent till 3,4 procent. HIO utgör därmed en lika stor andel som t ex privatkonsumtion av bilar eller alkoholhaltiga drycker och tobak. Till hushållens ideella organisationer räknas från och med år 2000 även svenska kyrkan vars konsumtionsutgifter tidigare ingick i den offentliga konsumtionen. Idag motsvarar hushållens ideella organisationers förädlingsvärde en tiondel av kommunernas förädlingsvärde och HIO sysselsätter i medeltal mer än 110 000 personer. I praktiken är således de egentliga hushållens konsumtionsutgifter drygt 46 procent av BNP. Procenttalet minskar till 44 då de egentliga hushållens inhemska konsumtionsutgifter i relation till BNP räknas fram. Egentliga hushållens inhemska konsumtionsbidrag till BNP tillväxten om 2,7 procent är strax under 1,2 procent.

Livsmedlens andel minskar

Det är inte enbart hushållskonsumtionens absoluta storlek i relation till BNP som har förändrats sedan mitten av 1900-talet, utan det har skett storleksförändringar både mellan olika ändamål och i konsumtionens sammansättning beträffande importinnehåll.

Livsmedel, dryck och tobak utgjorde 1980 cirka 24 procent av hushållens totala konsumtion mot dagens 16 procent. Livsmedlens importinnehåll har samtidigt ökat från 15 procent år 1968 till 26 procent 2000. Uppgiften för 2005 saknas ännu. Nya input-outputtabeller för 2005 är planerade att presenteras först under 2008.

Något överraskande har till exempel importinnehållet i textilier och kläder inte förändrats mycket mellan 1968 och 2000 och utgjorde 31 respektive 33 procent av konsumentpriset. Detta säger inte något om effekterna av hur händelser som Kinas inträde i WTO, borttagningen av importtullar och utvidgningen av EU påverkar nämnda relationer idag vilket vore mer intressant att veta. (Beräkningen i båda fallen utgår från nationalräkenskapernas inut-output tabeller för åren 1968 och 2000.)

Hushållens konsumtion utomlands ökar

1980 skedde 2,7 procent av hushållens totala konsumtion i utlandet mot förra årets 4,4 procent. Konsumtionsutgifter för nya bilar och audio-, foto- och datorutrustning tillsammans har motsvarande andel av den totala konsumtionen. Hushållens konsumtion i utlandet bidrar inte till BNP-tillväxten utan avräknas som import av tjänster. Posten uppvisar relativt stora volymsvängningar under de senaste fem åren.

Utländsk konsumtion i Sverige ökar

Omfattningen av utländska besökars konsumtion i Sverige har ökat från 1,3 procent av hushållens totala konsumtion år 1980 till 4,6 procent år 2005. Utländska besökars konsumtion i Sverige redovisas som en ofördelad avräkningspost.

Detta beror på att utländsk konsumtion ingår i de redan på ändamål redovisade konsumtionsuppgifterna från olika källor vid beräkningen av hushållskonsumtionen. Utländska besökars konsumtion i Sverige betraktas som export av tjänst och höjer i motsvarande mån summan av förädlingsvärdena, BNP. Volymförändringarna var ovanligt stora under samtliga kvartal 2005. Till skillnad från posten hushållens konsumtion i utlandet, där endast den privata konsumtionen ingår, räknas här även affärsresenärer, diplomaters representation och liknande in.

Statistikkällan till både hushållens konsumtion i utlandet och utländska besökars konsumtion i Sverige är Riksbankens valutaväxlingsuppgifter. Inga kompletterande statistikundersökningar görs vilket ger posternas tilltagande storlek motsvarande osäkerhet. Detta gör att det är svårt att uttala sig om vad den 21-procentiga ökningen på 10 miljarder i löpande priser mellan åren 2004 och 2005 beror på. Att förklara ökningen med enbart ökad gränshandel skulle betyda att gränshandelskapaciteten under 2005 har utökats med motsvarande 250 livsmedelsbutiker med omsättning i storleksordningen 40 miljoner. Enligt Handelns Utredningsinstitut, HUI, var gränshandeln ca 4 miljarder 2004 och ökade högst med 1 miljard till 5 miljarder år 2005 (25-procentig ökning).

Som motsvarighet till utländsk konsumtion i Sverige bör ses svenskarnas totala konsumtion i utlandet, där även poster som affärsresenärer och diplomaters representation räknas in. Posten har ökat från 73,6 miljarder år 2000 till 80,5 miljarder år 2005 (i löpande priser).

Länderna inom EMU-området har ännu svårare att skatta storleken och tolka innebörden i posterna konsumtionen utomlands och utländska besökare i landet.

Boendets andel minskar

Även om sammansättningen av hushållens konsumtion har ändrats under åren, förblir boendet den största konsumtionsutgiften. Boendet minskade sin andel av hushållens konsumtion från 32 procent 1995 till 28 procent 2005. I boendet enligt nationalräkenskaperna ingår kallhyra i flerfamiljshus, nyttjandevärden för bostadsrätter, små- och fritidshus, varor och tjänster för underhåll av bostaden (där hyresbostad står som modell) samt uppvärmningskostnader. Nyttjandevärden beräknas med hjälp av modeller; dessa grundar sig på utvecklingen av kallhyra för likvärdig hyresbostad i flerbostadshus. Eftersom den svenska hyresmarknaden är reglerad, är det svårt att tala om marknadshyror, vilket är den internationella rekommendationen. Begreppet "faktisk hyra" används. Samtliga nyttjandeposter uppvisar små variationer i volym över tiden. (Beräkningen beskrevs i Sveriges ekonomi, statistisk perspektiv – första kvartalet 2005.)

¹ Källa Nationalräkenskaperna och OECD. Uppgifterna avser år 2004

Endast drygt en femtedel av boendeposten, konsumtion av el, gas, olja och fjärrvärme, baseras på verklig konsumtion (energistatistiken) och marknadspriser. Priset på eldningsolja har t ex fyrdubblats på tio år och uppvärmningskostnadens andel i boendet har ökat. Volymen minskar däremot stadigt för el och bränsle.

Boende och dess delar enligt nationalräkenskaperna Löpande priser i miljoner kronor, procent

	1995		2000		2005	
	totalt	%	totalt	%	totalt	%
Boende totalt därav	29 476	100	295 045	100	350 511	100
Flerfamiljshus, kallhyra	85 072	32	96 426	33	108 833	31
Små- och fritidshus, nyttjandevärde	133 083	49	142 879	48	165 198	47
Varor, tjänster för underhåll	1 991	1	2 897	1	4 355	1
El, gas, olja, fjärrvärme	49 330	18	52 843	18	72 125	21
Boende i procent av hushållens konsumtion		32		28		28

I boendets konsumtionsutgifter enligt nationalräkenskaperna ingår naturligtvis varken ränteutgifter eller amorteringar. Hälften av Sveriges befolkning bodde under 2003 i ett småhus ägt av hushållet och knappt 15 procent bodde i bostadsrättslägenheter.

Hushållens ekonomi

Bostadsägande i sig innebär stora utgifter. För att kartlägga hushållens verkliga ekonomi, tillfrågades årligen 17 000 hushåll i Sverige om bland annat utgifter för boende. Om hushållet bor i ett småhus eller i en bostadsrätt ingår även frågor om den totala skulden för bolån, betald ränta på fastighetens/lägenhetens lån under året och utgifter för amortering enligt lånevillkor. Vidare ingår frågor om månadsavgiften till bostadsrättsförening, utgifter för om- och tillbyggnad under året, utgifter för underhåll, reparation samt byte av något som var förslitet, om uppvärmningssätt (till exempel värmepump, el, jordvärme, olja, ved) och utgift för olika uppvärmningssätt, hushållsel, vatten, avlopp, sophämtning, sotning, vågunderhåll, villa- och hemförsäkring. För tillfället pågår insamlingen för utgifter gällande år 2005. I undersökningens resultat presenteras till exempel genomsnittlig boendeutgift för samtliga hushåll och med uppdelning på hushållstyp och åldersgrupper. Statistiken används bland annat för välfärdsanalyser och kan ge en kompletterande bild av hushållens kvarvarande konsumtionsutrymme.

Kontaktperson: Vera Norrman, 08-506 943 04

Offentlig konsumtion

Den offentliga konsumtionen växer igen

Den offentliga konsumtionen växte under förra året med 1,1 procent i fasta priser. Utvecklingen under fjärde kvartalet bidrog stort till ökningen. Sett ur ett längre historiskt perspektiv är ökningen dock måttlig.

Konsumtionen ökade märkbart i såväl staten, kommunerna som landstingen under fjärde kvartalet 2005 jämfört med samma period året innan. För statens del bryts mönstret från de tidigare kvartalens minskande konsumtion. I ökningen återfinns bland annat utgifterna för iordningställandet av vägtullarna i Stockholm. Trots att statens konsumtion ökade under fjärde kvartalet var alltjämt utvecklingen över helåret nedåtgående. Detta kan bland annat förklaras med en fortsatt minskning av försvaret.

En ökande konsumtion under fjärde kvartalet kan också följa av viss försiktighet under årets inledande skede, när osäkerheten om pengarna ska räcka är större. I både kommunerna och landstingen var det framförallt förbrukningen i form av tjänsteköp som ökade. Detta kan till exempel

innebära en ökande användning av tjänster från personaluthyrningsbolag. Både kommunerna och landstingen ser fortfarande ut att lägga stor vikt vid en god ekonomisk hushållning eftersom konsumtionstillväxten i huvudsak skedde med egna medel. Dessa medel har ökat genom högre skatteinkomster och ökade statsbidrag.

Offentlig konsumtion de senaste fem åren Volymförändring, procent

	2001	2002	2003	2004	2005
Offentlig sektor	0,9	2,3	0,8	0,1	1,1
Landsting	2,0	3,0	0,8	1,0	2,2
Kommuner	1,9	1,4	0,2	0,3	1,3
Staten, inkl. socialförsäkringssektorn	-1,6	3,0	1,5	-1,0	-0,3

Källa: Nationalräkenskaperna

Anmärkning: Kommuner och landsting svarade under 2005 tillsammans för närmare tre fjärdedelar av den offentliga sektorns konsumtionsutgifter om drygt 700 miljarder kronor i fasta priser.

Offentlig konsumtion, kvartalsvis

Volymförändring, procent

	Kv 1 2005	Kv 2 2005	Kv 3 2005	Kv 4 2005	Kv 4 2004
Offentlig sektor	-0,1 (-1,2)	0,9 (0,5)	0,7 (0,2)	2,6	-0,9
Landsting	1,6 (0,3)	2,7 (2,6)	2,2 (1,0)	2,3	0,0
Kommuner	-0,4 (-1,7)	1,7 (0,9)	0,4 (-0,3)	3,2	-1,4
Staten inkl. social- försäkringssektorn	-1,1 (-1,5)	-1,7 (-1,8)	-0,3 (0,3)	1,8	-0,8

Källa: Nationalräkenskaperna

Anmärkning: Inom parentes anges de första publicerade preliminära siffrorna för varje kvartal.

Revideringar och kvalitet

Som tidigare påpekats i *Sveriges ekonomi* tenderar den offentliga sektorns konsumtion att revideras efter hand. Detta är dock i viss utsträckning ett naturligt mönster eftersom statistikällorna med tiden blir allt bättre¹. Precis som för

2004 har siffrorna för konsumtionsvolymen oftare reviderats upp än ned. I samband med beräkningarna för fjärde kvartalet ser nationalräkenskaperna även över fördelningen över året. Detta leder vanligen till revideringar av de första tre kvartalen. Skälen till detta är att kvartal ett, till skillnad mot det fjärde kvartalet, ofta uppvisar svaga betalningsströmmar. Dessa ska dock inte med nödvändighet förväxlas med när själva aktiviteten äger rum.

Kontaktperson: Eva Hagsten, 08-506 942 27

1 ISOU:2002:118, "Utveckling och förbättring av den ekonomiska statistiken" framgår att den statliga konsumtionen är den post i försörjningsbalansen med störst revideringar". Under 1990-talet ökade dessutom revideringarna jämfört med föregående decennium.

Fasta bruttoinvesteringar

Uppgång för investeringarna men i lugnare takt

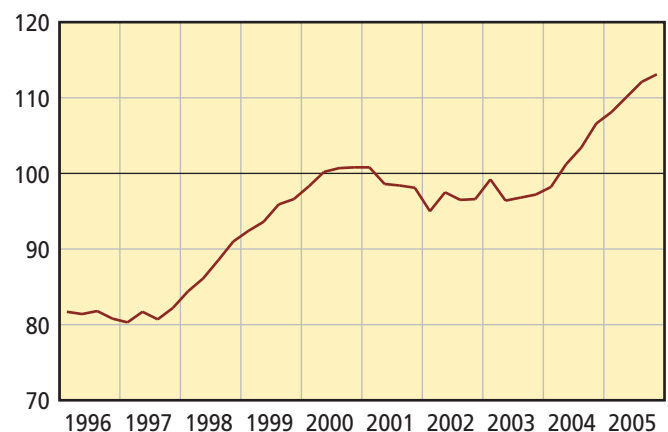
De fasta bruttoinvesteringarna fortsatte att öka under fjärde kvartalet, med 0,9 procent säsongrensade och jämfört med kvartalet innan. Det innebär en märkbar nedväxling av ökningstakten från tidigare. Under de två närmaste kvartalen ökade investeringarna dubbelt så snabbt. Intrycket är att investeringarna nu är inne i en avmattningsfas. Det var näringslivet med en bred och kraftig uppgång inom de varuproducerande branscherna som främst svarade för de ökade investeringarna under fjärde kvartalet. Bostadsbyggandet utgör fortfarande en stark drivkraft för investeringarna i ekonomin. Företagens optimism om investeringarna i år tycks ha ökat sedan i höstas, att döma av den senaste investeringsenkäten.

Uppgången i fasta bruttoinvesteringarna fortsatte under fjärde kvartalet ifjol, men i en klart lägre takt än tidigare under året. Från tredje till fjärde kvartalet i fjol steg de fasta bruttoinvesteringarna med 0,9 procent, säsongrensade, vilket ger en ökning med 3,6 procent omräknat till årstakt. Detta innebär en märkbar nedväxling av ökningstakten från tidigare. Under de två närmast föregående kvartalen ökade investeringarna dubbelt så snabbt. Det var i sin tur en märkbar dämpning från slutet av 2004 då investeringarna ökade som allra snabbast, med närmare 3 procent i genomsnitt under de tre sista kvartalen 2003, säsongrensade och jämfört med närmast föregående kvartal. Det indikerar att investeringarna nu är inne i en avmattningsfas.

Under fjärde kvartalet i år var de fasta bruttoinvesteringarna 4,7 procent högre än under motsvarande kvartal 2004. Det innebär att ökningen – i termer av BNP-bidrag – motsvarade 0,8 procentenheter av BNP-tillväxten, som under denna period uppgick till 2,9 procent. För helåret 2005 var uppgången i bruttoinvesteringarna 8,3 procent, en stegring från 5,1 procent 2004 och 1,1 procent 2003.

Fasta bruttoinvesteringar

Volymindex 2000=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2005

Under fjärde kvartalet fortsatte investeringskvoten i ekonomin att förbättras. De fasta bruttoinvesteringarnas andel av bruttonationalprodukten uppgick då till 17,6 procent, vilket är den högsta andelen under ett enskilt kvartal sedan den förra högkonjunkturen i början på detta decennium. För helåret 2000 var de fasta bruttoinvesteringarnas andel av

BNP 17,5 procent. Även rensat för bostadsinvesteringar börjar investeringskvoten nu närma sig de högsta nivåerna från den förra högkonjunkturen. Under fjärde kvartalet i fjol var investeringskvoten beräknad på detta sätt 15 procent jämfört med 15,8 procent för helåret 2000.

Varuproducerande branscher bakom uppgången

Liksom tidigare var det näringslivet som stod för uppgången i investeringarna under fjärde kvartalet, med en ökning på 6,2 procent jämfört med motsvarande kvartal 2004. Det innebär ändå nästan en halvering av ökningstakten från tidigare under året. Även för den offentliga sektorn försvagades utvecklingen under fjärde kvartalet där de fasta bruttoinvesteringarna, totalt sett, minskade med någon procent. Här gick dock utvecklingen i rakt motsatt riktning för de kommunala investeringarna, som ökade med 6,6 procent, och de statliga som visade en ännu större nedgång, med 8,7 procent. Bakom nedgången låg i huvudsak en kraftig minskning av väginvesteringarna med ca 30 procent.

Inom näringslivet var det främst en fortsatt kraftig och bred uppgång för de varuproducerande branscherna som bidrog till uppgången under fjärde kvartalet. Ökningen av investeringarna inom tillverkningsindustrin på 8,2 procent nådde nästan upp till samma ökningstakt som för de två närmast föregående kvartalen, vilket ledde till en uppgång för helåret 2005 på drygt 10 procent. För den tungt vägande branschen uthyrning och andra företagstjänster, där investeringarna tidigare under året ökat snabbt, med över 10 procent, avslutades året i stället med en nedgång på 4,2 procent.

Fasta bruttoinvesteringar

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	2004		2005			
	Helår	4 kv	1 kv	2 kv	3 kv	4 kv
Näringslivet	343	12,7	12,2	11,2	11,7	6,2
Tillverkningsindustri	70	10,9	13,8	8,5	10,2	8,2
Tjänsteproducenter ¹	141	14,7	11,4	8,3	9,4	3,7
Företagstjänster	37	43,6	9,6	13,0	8,6	-4,2
Offentliga myndigheter	71	0,5	-6,6	2,2	3,0	-1,5
Stat	39	9,8	-13,5	0,1	-2,4	-8,7
Kommuner	32	-8,1	2,7	4,8	9,5	6,6
Totalt	414	10,1	9,3	9,7	10,3	4,7
Maskiner	136	14,0	13,3	20,2	14,6	9,0
Transportmedel	38	-7,3	16,5	-11,6	-1,0	0,5
Bostäder	64	22,8	19,1	17,1	16,7	14,8
Övriga byggnader	112	3,0	-0,9	6,2	5,7	-3,4
Programvaror m.m.	63	15,0	1,2	2,8	7,9	3,6

Källa: Nationalräkenskaperna

Flera andra tjänsteproducerande branscher redovisade däremot en stor ökning av sina investeringar under fjolårets sista kvartal. Fastighetsförvaltning, hotell och restauranger, kredit- och försäkringsbolag samt utbildning och hälsovård m.m. ökade samtliga sina investeringar med runt 10 procent eller mera.

Företagens optimism om investeringarna ökar i år

Företagens optimism om deras investeringar för innevarande år tycks ha ökat sedan i höstas, att döma av den senaste investeringsenkäten som presenterades i början på mars i år. I oktoberenkäten från i fjol gav företagens investeringsplaner inför 2006 ett klart dämpat intryck, vilket pekade på att toppen för näringslivets investeringskurva kunde komma att uppnås i fjol. Det var vid den tidpunkten egentligen endast fastighetsföretagen som planerade att öka sina investeringar i år. I den senaste investeringsenkäten där företagen tillfrågats om sina investeringar, i huvudsak under februari månad, har planerna för i år reviderats upp rejält i flera branscher. I likhet med utfallet för fjärde kvartalet är det särskilt de uppåtriktade planerna för de varuproducerande branscherna som lyser igenom i enkätmaterialen. I särklass mest expansiva är planerna för gruvindustrin, med en ytterligare ökning av investeringsnivån på cirka 70 procent.

Även för energisektorn, där investeringarna väger tungt, är investeringsbehovet stort. Från den höga nivån under 2005 planerar nu företagen att öka sina investeringar med ytterligare 10 procent i år. Tillverkningsindustrin har också reviderat upp sina investeringsplaner kraftigt från oktoberenkäten. Företagen räknar här med att fortsätta att öka sina investeringar i år såväl inom industrin för investeringsvaror som inom industrin för insats- och konsumtionsvaror.

För de tjänsteproducerande branscherna ger investeringsplanerna i investeringsenkäten för i år ett mer splittrat intryck och sammantaget inte heller en lika positiv bild som för de varuproducerande branscherna. För varuhandeln – där investeringarna ökade kraftigt i fjol med cirka 28 procent – tyder företagens planer på en lägre investeringsnivå i år. För bank- och försäkringsföretagen tyder däremot investeringsplanerna på en fortsatt ökning.

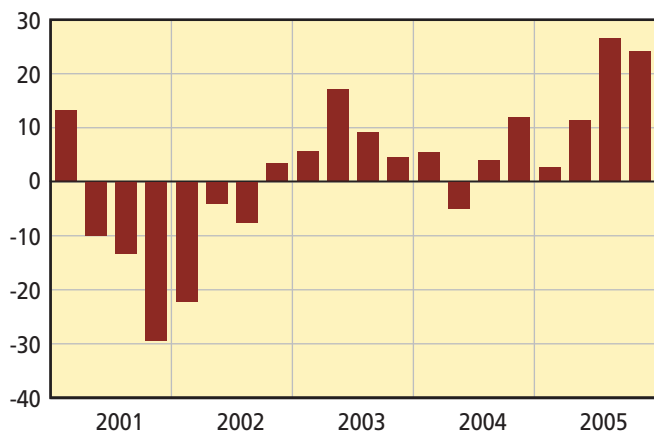
Bostadsbygget fortfarande främsta drivkraften

Sett till typen av investeringar var uppgången under fjärde kvartalet fortsatt bred, men det var i likhet med tidigare maskininvesteringarna och särskilt bostadsinvesteringarna som främst bidrog till den positiva utvecklingen, med ökning på 9 respektive cirka 15 procent jämfört med motsvarande kvartal 2004. Investeringarna i andra byggnader och anläggningar än bostäder, som visat ganska kraftiga ökning, två kvartal i följd minskade dock på nytt med några procent. För övriga investeringar som främst omfattar programvaror var ökningen ungefär densamma som den genomsnittliga uppgången tidigare under året, cirka 3,5 procent. För första året sedan 1990-talet visade samtliga typer av investeringar ökning för helåret 2005.

¹ Exklusive fastighetsverksamhet/bostäder

Beviljade bygglov för alla byggnader

Förändring från motsvarande kvartal föregående år
Procent

Källa: Bygglovsstatistiken

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2005

Även om bostadsbyggandet fortfarande är den främsta drivkraften inom byggsektorn dämpas nu ökningstakten successivt från kvartal till kvartal. Sålunda innebar ökningen under fjärde kvartalet i fjol med knappt 15 procent, jämfört med motsvarande kvartal året innan, en dämpad ökningstakt för bostadsbyggandet för fjärde kvartalet i följd. Allra snabbast

var uppgången under fjärde kvartalet 2004 då bostadsbyggandet steg med nära 23 procent. Under fjärde kvartalet var uppgången i nybyggnationen ungefär den samma för flerbostadshus som för småhus, cirka 15 procent, jämfört med motsvarande kvartal 2004. Det innebär att ökningstakten för flerbostadshusen avtagit kraftigt och nu för femte kvartalet i följd, medan byggnationen av småhus, som hade sin starkaste expansionsfas under 2004, ökade stabilt med cirka 15 procent under hela fjolåret.

Tecken på att i bostadsbyggandet – och även övrigt byggande – kommer att påverka de fasta bruttoinvesteringarna i positiv riktning ännu en tid är den nuvarande starka utvecklingen av byggloven. Dessa som kan ses som en tidig indikator på byggverksamheten ökade starkt under fjärde kvartalet i fjol, mätt som bruttoarea, med hela 24 procent. Det var en nästan lika kraftig ökning som under tredje kvartalet. Uppgången i byggloven under de två senaste kvartalen har varit relativt jämnt fördelad mellan bostäder och övriga byggnader/lokaler.

Kontaktperson: Bo Sandén, 08-506 946 94

Lagerinvesteringar

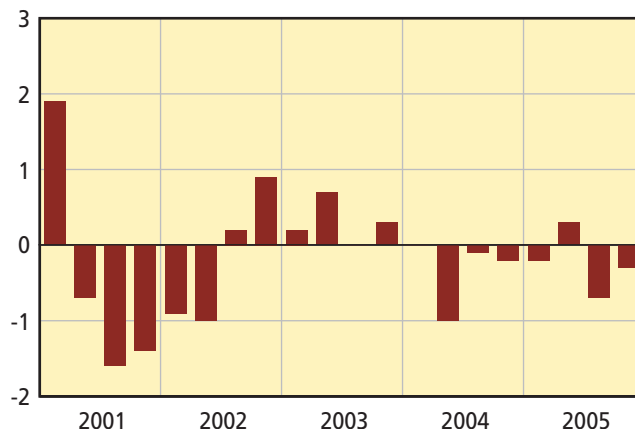
Fortsatt lageravveckling

Näringslivets totala lager fortsatte att minska under fjärde kvartalet. Minskningen motsvarade en neddragning av den faktiska BNP-utvecklingen under perioden med 0,3 procentenheter. Det var främst en fortsatt minskning av industrins lager av färdigvaror och produkter i arbete samt en minskning av skogslagren som drog ned BNP-tillväxten.

Utvecklingen av näringslivets totala lager fortsätter på den tidigare inslagna banan genom att minska under fjärde kvartalet i fjol. Minskningen var av större omfattning än under motsvarande kvartal året innan. Det medförde att lagren gav ett negativt bidrag med 0,3 procentenheter till den faktiska BNP-tillväxten på 2,9 procent under fjärde kvartalet, jämfört med motsvarande kvartal 2004. Under tredje kvartalet motsvarade utvecklingen av lagren en neddragning av BNP-tillväxten med 0,7 procent. För helåret 2005 gav förändringen av lagren därmed ett negativt bidrag till BNP-tillväxten med 0,2 procentenheter, vilket var av samma storleksordning som under 2004 då lagerutvecklingen motsvarade en neddragning av BNP-tillväxten med 0,3 procentenheter.

Lagerinvesteringarnas bidrag till BNP-tillväxten

Jämförelse med motsvarande kvartal föregående år
Procentenheter

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2005

Det var främst en fortsatt minskning av industrins lager av färdigvaror och produkter i arbete som lämnade ett negativt bidrag till BNP-utvecklingen, men även skogslagren drog ned BNP-tillväxten under perioden. I motsatt riktning verkade handelslager och industrins insatsvarulager, som alltså gav ett positivt bidrag till BNP-ökningen under fjärde kvartalet.

Lagerminskning på bred front inom industrin

Under fjärde kvartalet fortsatte företagen att dra ned på sina lager på relativt bred front inom industrin. Från tredje till fjärde kvartalet i fjol fortsatte nedgången av såväl lagren av färdigvaror och produkter i arbete som lagren av insatsvaror. Den kraftigaste minskningen skedde för färdigvarulagren som företagen, totalt, drog ned med motsvarande 3,1 miljarder kronor eller med 2,5 procent i volym under fjärde kvartalet efter en minskning med 5,4 procent under tredje kvartalet, jämfört med närmast föregående kvartal. Det var de tre verkstadsbranscherna metallvaru-, maskin- och motorfordonsindustri som svarade för merparten av minskningen av färdigvarulagren under fjärde kvartalet.

Trots minskningen av industrins färdigvarulager under de två senaste kvartalen förefaller dessa fortfarande vara något för stora. I Konjunkturinstitutets senaste konjunkturbarometer¹ för januari-februari ansåg 20 procent av företagen att färdigvarulagren var för stora. Det kan jämföras med 24 procent vid utgången av andra kvartalet i fjol. Till de branscher med de mest negativa lageromdömena i nuläget hör sågverk, transportmedels- och livsmedelsindustri.

Negativa lageromdömen hos bilhandeln

Inom handeln där de totala lagerstockarna ökat något under fjärde kvartalet är det handeln med motorfordon som svarar för uppgången. Av de olika delbranscherna inom handeln är det handeln med motorfordon, där mer än vart annat företag har för stora lager av bilar, som nu har den mest ansträngda lagersituationen. Här har företagets lageromdömen fortsatt att utvecklas i en negativ riktning sedan förra sommaren. Inom handeln med sällanköpsvaror är utvecklingen den motsatta, med en nedåtgående trend med allt mindre färdigvarulager sedan 2003.

Kontaktperson: Bo Sandén, 08-506 946 94

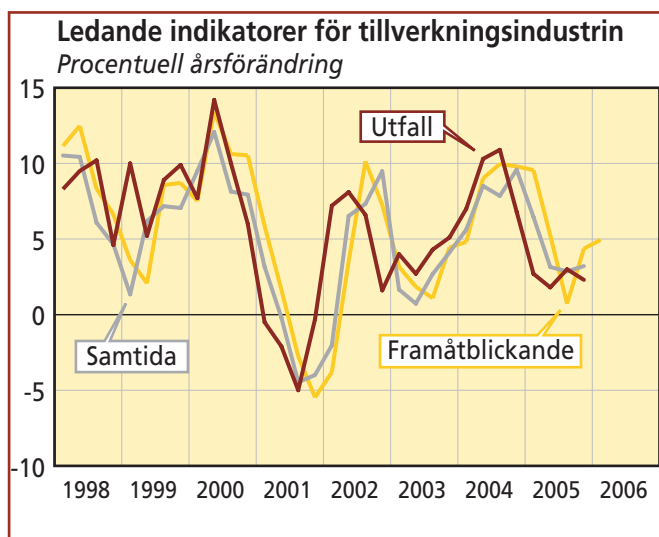
1 I Konjunkturbarometern får företagen besvara frågan om deras färdigvarulager i nuläget är för stora, lagom stora eller för små. Nettoandelen företag av dem som anger för stora respektive för små färdigvarulager bildar sedan variabeln "färdigvarulager – nulägesomdöme".

SCB:s ledande indikatorer

Industriproduktionen växer något långsammare än väntat

Enligt preliminära beräkningar ökade tillverkningsindustrins produktion med 2,3 procent fjärde kvartalet 2005, jämfört

med samma period året innan. De ledande indikatorerna antydde i januari att tillväxten skulle öka från 3 procent tredje kvartalet till 3,2 procent fjärde kvartalet och 4,9 procent första kvartalet i år.

Så här görs diagrammet

De ledande indikatorerna, beräknas dels utifrån företagens utfall för det aktuella kvartalet och dels utifrån deras förväntningar om det kommande kvartalet, enligt Konjunkturinstitutets industribarometer. Utgångspunkten är kvalitativa uppgifter från företagen om deras syn på utvecklingen, det vill säga om produktionen ökar, är oförändrad eller minskar. Utifrån de kvalitativa uppgifterna skattas sedan de kvantitativa med hjälp av nationalräkenskapernas volymutveckling för tillverkningsindustrins kalenderkorrigerade förädlingsvärde. Detta görs med hjälp av ett så kallat Kalmanfilter.¹

¹ För mer information om metoden för den ledande indikatorn, se SCB:s webbplats www.scb.se/Grupp/ekonomi/_Dokument/OllerI.pdf.

Kontaktperson: Lars-Erik Öller, 08-506 943 33

Det svenska näringslivet globaliseras i allt snabbare takt

Utvecklingen under 2005 innebar att det svenska näringslivet tog ytterligare ett tydligt steg mot en ökad globalisering. Exporten av varor ökade nästan lika mycket som näringslivets produktion, medan varuimporten växte nästan med samma tal som den totala tillförseln till den svenska marknaden. I princip användes den svenska produktionsökningen följaktligen enbart för att tillfredställa en utländsk efterfrågan, medan den inhemska efterfrågetillväxten tillgodosågs av import. Detta är självklart en förenkling, eftersom en del av importen består av varor och tjänster som används som insatser i produktionen av exportvaror och exporttjänster. Tjänsteimporten motsvarar däremot fortfarande bara en sjundedel av tjänsteproduktionen. Likafullt tillfredställde den ökade importen år 2005 en tredjedel av den inhemska efterfrågan på fler tjänster.

Om ett längre perspektiv anläggs kan konstateras att år 1993 bestod endast en fjärdedel av tillförseln till den svenska marknaden av varor och tjänster tillverkade i andra länder. Därefter har internationaliseringen förstärkts genom att tillskottet till efterfrågan under perioden 1993 till 2000, liksom åren därefter fram till 2005, till två femtedelar tillfredsställdes av en ökad import. Som redan nämnts accelererade utvecklingen under 2005, då importen stod för hela två tredjedelar av tillskottet i tillförseln till den svenska marknaden.

På exportsidan är utvecklingen ännu mer dramatisk. År 1993 motsvarade exporten av varor och tjänster en dryg femtedel av produktionen. Hälften av den produktionsökning som skett sedan dess har exporterats.

Tjänsterna växte snabbast under 2005

Näringslivets förädlingsvärde ökade med 0,7 procent säsongrensat under fjärde kvartalet 2005, vilket var nästan samma takt som under det tredje kvartalet och den genomsnittliga tillväxttakten under året. På årsbasis gav det en tillväxt på 3,3 procent jämfört med 2004.

Förändringen av näringslivets förädlingsvärde 2005

Förändring i procent jämfört med föregående kvartal, säsongrensat och i fasta priser samt faktiska årsdata jämfört med föregående år

	1 kv	2 kv	2005 3 kv	4 kv	Helår ¹
Näringslivet	0,6	0,8	1,1	0,6	3,3
Varuproducenter	-0,1	0,5	0,8	0,4	2,6
Tillverkningsindustri	-0,3	0,6	1,0	0,7	2,6
Tjänsteproducenter	1,1	0,7	1,5	0,5	3,7
Företagstjänster	0,7	0,7	0,9	0,3	2,6

För näringslivets tjänsteproduktion innebär dock utvecklingen under det fjärde kvartalet en tydlig inbromsning. Bakom denna låg bland annat utvecklingen för företagstjänster som växte betydligt långsammare än tidigare kvartal under 2005. Det innebar att tillväxten för helåret inte nådde upp till fyraprocentnivån, men den blev ändå högre än för varuproducenterna.

Alla dessa jämförelser måste dock tolkas med stor försiktighet eftersom varje serie säsongrensas separat, och det görs ingen avstämning så att aggregatens utveckling blir den samma som summan av de ingående delarna. Dessa skillnader är normalt små, men i vissa konjunkturskeden där förändringen mot den tidigare utvecklingen är stor kan betydande skillnader uppstå. Detta var dock inte fallet under det sista kvartalet 2005.

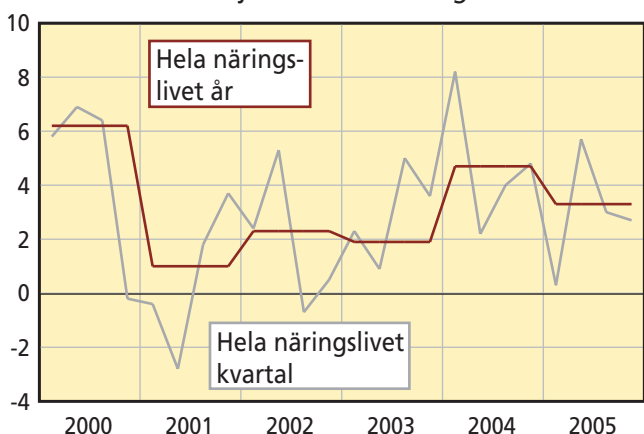
Sammantaget innebar det för tillverkningsindustrins del att förädlingsvärdet bara ökade 2,6 procent 2005 jämfört med 2004. Det är en mycket kraftig uppbromsning av tillväxttakten jämfört med året innan, eftersom industriproduktionen då växte med mer än 9 procent. Varuproduktionen, som också inkluderar byggindustrin, energisektorn och jord- och skogsbrukets produktion, utvecklades parallellt med tillverkningsindustrin under 2005. Dess uppbromsning blev därigenom något mindre kraftig då den ökat med 7 procent 2004. Detta mönster skiljer sig emellertid markant från tjänsteproduktionens, vars expansion begränsade sig till bara 2 procent 2004, vilket med råge överträffades under 2005 när den ökade med 3,7 procent.

Tjänstesektorn har haft en lugnare resa

Näringslivet har efter den mycket starka expansionen 2000 växt kring 2 procent i årstakt under tre år. 2004 framstår därför i detta perspektiv som ett mycket expansivt år med en tillväxt på nästan 5 procent. 2005 blev därför något av ett mellanår då tillväxten låg klart under toppåren 2000 och 2004, men väl över de andra tre årens nivåer.

¹ Faktisk utveckling.

Tillväxten i näringslivets förädlingsvärde
Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal, säsongrensat och i fasta priser samt faktiska årsdata jämfört med föregående år

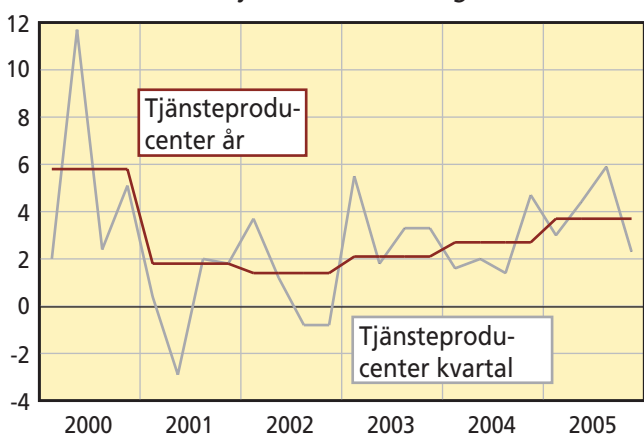

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2005

Av de kvartalsvisa utvecklingstalen framgår att det egentligen bara var ett enstaka kvartal som skapade hela skillnaden mellan 2004 och 2005, i övrig har tillväxttakten hackat sig fram kring fyraprocentnivån sedan andra hälften av 2003.

Den varuproducerande och den tjänsteproducerande delen har dock bidragit mycket olika till näringslivets tillväxt under 2000-talet. De starka fluktuationerna inklusive de tillväxtmässiga starkaste kvartalen har i stort sett skapats av den varuproducerande delen, medan den tjänsteproducerande delen har haft en mycket lugnare resa.

Tillväxten i tjänsteproducenteras förädlingsvärde
Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal, säsongrensat och i fasta priser samt faktiska årsdata jämfört med föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2005

Tjänsteproduktionens tillväxttakt har accelererat under tre års tid. Fortfarande är det dock långt till den mycket starka tillväxttakten under år 2000 när förädlingsvärdet i tjänsteproduktionen växte med omkring 6 procent, nästan i nivå med varuproduktionens 7 procent detta år.

2005 var ett mellanår för industrin

Efter den mycket starka tillväxten i industrin under den första halvan av 2004 har industrin, som nämnts tidigare, kommit in i en betydligt lugnare utveckling. Spannet mellan

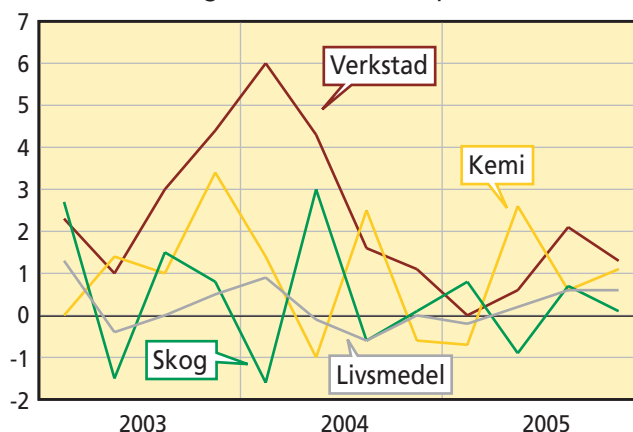
tillväxttakten för de tre tunga industribranscherna, verkstad, kemi och livsmedel krympte markant under det sista kvartalet 2005. Bara skogsindustrin avvek, då den återigen vände nedåt. Denna bransch har nu haft ett par svaga år med ett flertal kvartal då förädlingsvärdet minskade, även om den på årsbasis uppvisat en viss tillväxt. Den mindre trävaruindustrins positiva utveckling har i detta aggregat dolts av den dominerande massa- och pappersindustrin. Trävaruindustrin har under de sista åren framförallt gynnats av den starka inhemska byggkonjunkturen, men sett över åren har exporten varit viktigast.

Tillväxttakten i flera industribranscher konvergerar sista kvartalet 2005

Verkstadsindustrin var under den andra halvan av 2005 återigen den starkaste industribranschen även om det är mycket långt till den starka utvecklingen i början av 2004. För den kemiska industrin innebär utvecklingen under det tre sista kvartalen 2005 ett återuppvaknande efter en period på fyra kvartal där tre av den medförde ett krympande förädlingsvärde.

Utvecklingen av ett antal industribranschers förädlingsvärde

Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal, säsongrensat och i fasta priser

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2005

Denna svaghetsperiod inträffade efter en period av mycket stark tillväxt som varade under ett helt decennium, där läkemedelsproduktionen utgjorde det dynamiska elementet. Att livsmedelsindustrin hade en positiv utveckling under de tre sista kvartalen under 2005 innebar ett ännu tydligare trendbrott eftersom, detta inte hade inträffat sedan 2001. För den svenska livsmedelsindustrin har nämligen EU-inträdet inneburit en dramatiskt förändrad konkurrenssituation, som karaktäriserats av omstrukturering och nedläggning, med en mycket svag produktionsutveckling.

Transportsektorn har växt mycket ojämnt

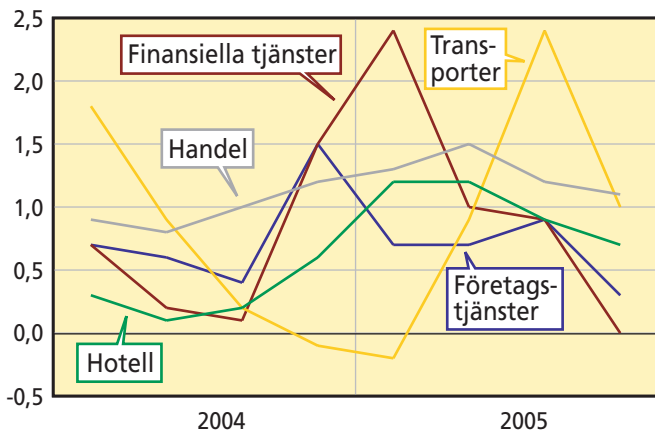
Även om tjänsteproduktionen utvecklats relativt lugnt totalt sett under några år, så har ett flertal av de ingående branscherna haft en mer dramatisk resa. Den finansiella branschen har genomgående en starkt fluktuerande tillväxt och de senaste åren utgör inget undantag. En betydande del av branschens förädlingsvärde består av bankernas ränte-

netto som varierar kraftigt, vilket kan ha varit en bidragande orsak.

Ännu mer expansiv har transportbranschen varit, där de kvartalsvisa tillväxttalen varierat mellan en viss tillbakagång och en tillväxttakt kring 8 procent uppräknat till årstakt. En bakomliggande faktor kan ha varit fluktuationerna i utrikes-handeln.

Utvecklingen av ett antal tjänstebranschers förädlingsvärde

Procentuell förändring jämfört med föregående kvartal, säsongrensat och i fasta priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2005

Den goda utvecklingen i handeln de senaste åren återspeglas däremot i en stabil utveckling som varierat kring en dryg procentenhet i kvartalsvis tillväxttakt. Även företags-tjänsternas tillväxt har varit relativt lugn. Det är dock något motsägelsefullt att tillväxten har varit så pass måttlig under de senaste årens investeringskonjunktur då denna bransch producerar många investeringsrelaterade tjänster som bygg- och arkitekttjänster, programmering och teknikutvecklings-stöd.

Kontaktperson: Hans-Olof Hagén, 08-506 944 66

Produktivitet och priser

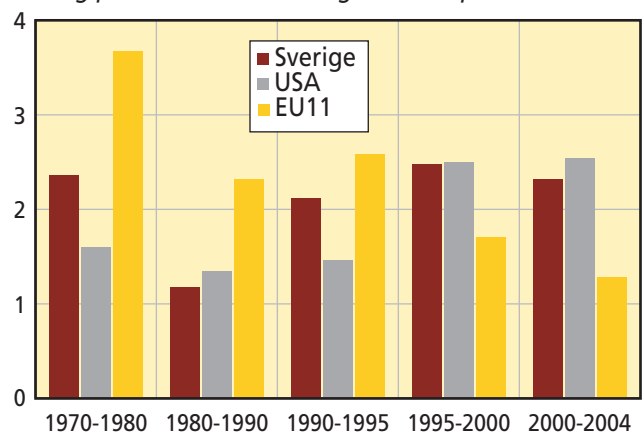
Prismätningmetoden förklarar inte produktivitetstillväxten

Produktivitetstillväxten har varit stark i Sverige de senaste femton åren. I vissa forskningsresultat som publicerades under 2004 hävdades att detta till stor del är en statistisk villa, orsakad i huvudsak av metodmässiga brister jämfört med USA när det gäller hur prisförändringar på elektroniska komponenter mäts. Den här artikeln förklarar idén bakom det argumentet, beskriver den statistik och de metoder som används samt visar att påståendet inte alls stämmer för den aktuella perioden. Av artikeln framgår emellertid också att en översyn av metoden att mäta prisförändringar på elektroniska komponenter är väl motiverad.

I Sverige har produktiviteten inom näringslivet utvecklats mycket positivt sedan det tidiga 1990-talet. Utvecklingen har varit mer positiv än i de flesta andra länder som vi vanligtvis jämför oss med. Det har inspirerat många att söka såväl efter reella omständigheter som kan förklara utvecklingen, som efter tänkbara fel i beräkningarna. Eftersom en stor del av den svenska produktivitetssökningen kan hänföras till den s.k. IKT-industrin har fokus i stor utsträckning kommit att riktas mot industrin för teleprodukter¹.

Produktivitetsutvecklingen i Sverige, EU11² och USA

Årlig procentuell förändring av arbetsproduktiviteten

Källa: OECD

Data t.o.m. 2004

¹ För en beskrivning av svensk produktivitetssökning se t.ex. "Produktivitet och löner till 2015", Specialstudie Nr 6, maj 2005, Konjunkturinstitutet, Stockholm samt Yearbook on productivity 2005, Statistiska centralbyrån, Stockholm.

² EU11 omfattar Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland.

Det mått på produktivitet som avses här är arbetsproduktivitet, så som det beräknas inom ramen för nationalräkenskaperna. Arbetsproduktiviteten för en viss bransch beräknas där som branschens förädlingsvärde i fasta priser, per arbetad timme. Förädlingsvärdet i fasta priser är lika med skillnaden mellan branschens produktionsvärde i fasta priser och värdet av dess förbrukning av köpta varor och tjänster i fasta priser. Dessa värden i fasta priser får man genom att motsvarande belopp i löpande pris räknas om, deflateras, med hjälp av prisindex för produktionen respektive förbrukningen.

Kvaliteten på de prisindex som används för fastprisberäkningen är alltså av vital betydelse för tillförlitligheten i produktivitetsberäkningarna. Det gäller i synnerhet inom branscher där förbrukningen utgör en stor andel av produktionsvärdet, eftersom förädlingsvärdet är en nettopost där bruttovärdena avseende produktion respektive förbrukning var för sig deflateras med olika index.

I den här artikeln diskuteras framför allt prisindex för varor, som beräknas inom statistikprodukten Prisindex i producent- och importled, och i synnerhet prisindex för elektroniska komponenter¹ i importprisindex. Under 2005 inleddes vid SCB en översyn av prismätningarna och prisindexberäkningarna inom ett antal varuområden. Ett av dessa områden var elektroniska komponenter. En faktor som starkt bidrog till att dessa produkter togs med i översynen var att publiceringen av vissa forskningsresultat under 2004 pekade ut brister i pristatistiken inom just detta område som en väsentlig bidragande orsak till den kraftiga produktivitetstillväxten i Sverige². Hypotesen var att de svenska indexberäkningarna avseende elektroniska komponenter inte fullt ut speglade prisnedgången på sådana produkter. Det i sin tur skulle innebära att förbrukning i fasta priser inom teleproduktindustrin underskattades, och följaktligen skulle förädlingsvärdet i fasta priser, liksom produktivitetstillväxten, vara överskattade.

Genomgången i det följande bekräftar att osäkerheten är stor när det gäller prisindex för elektroniska komponenter. Något stöd går emellertid inte att hitta för att metodmässiga skillnader mellan svenska och amerikanska prisindex för elektroniska komponenter förklarar delar av det svenska "produktivitetssundret" under 1990-talet och början av 2000-talet.

Prisindex i producent- och importled

Prisindex i producent- och importled är ett "paket" av prisindex som innehåller hemmamarknadsprisindex (HMPI) och exportprisindex (EXPI), som beskriver prisutvecklingen på svensktillverkade produkter vid försäljning i Sverige respektive på export, samt importprisindex (IMPI). Producentprisindex (PPI) och prisindex för inhemsk tillgång (ITPI) beräknas genom sammanvägning av hemmamarknadsprisindex och export- respektive importprisindex.

Statistiken täcker produkter från jord-, skogsbruk och fiske, mineraler, industrivaror samt el och värme och redovisas

för produktgrupper med varierande detaljeringsgrad enligt Standard för svensk produktindelning efter näringsgren (SPIN 2002).

Prisindexen används för omräkning av belopp till fasta priser, inte bara inom nationalräkenskapssystemet, utan även exempelvis utrikeshandelsstatistiken och vid beräkningen av produktionsvolymindex. Andra användningsområden är för mer direkt inflationsanalys, t.ex. i prognosmodeller för konsumentprisutvecklingen, eller för indexreglering av priser i långsiktiga avtal.

Att justera för kvalitetsförändringar

Oavsett användningen är det väsentligt att indexberäkningarna vilar på prisobservationer där "lika jämförs med lika". Förändringar i de observerade produkterna skall tolkas som volymförändringar, dvs "bättre" skall uppfattas på samma sätt som "mer" eller "fler". Ett höjt pris som i sin helhet beror på en förbättrad kvalitet får inte bidra till en höjning av prisindexet eftersom "volymökningen" då skulle deflateras bort.

Man brukar skilja på implicita metoder och explicita metoder för kvalitetsjustering. De förra vilar på förutsättningen att prisskillnader som vid ett tillfälle existerar mellan produkter av olika kvalitet är ett rättvisande mått på värdet av kvalitetskillnaden. Med explicita metoder försöker man istället att på ett mer direkt sätt skatta värdet av respektive egenskap som skiljer mellan produkterna.

Den enklaste typen av indirekt metod innebär att man observerar priset för den utgående produkten och dess ersättare vid en gemensam tidpunkt. Den prisskillnad som då föreligger antas helt motsvara värdet av skillnaden i kvalitet. Den utgående varianten kan då ligga till grund för skattningen av prisutvecklingen fram till överlappningstidpunkten, medan ersättaren beskriver prisutvecklingen därefter. Mer komplexa varianter av denna överlappningsteknik finns också, som inte förutsätter att en utgående artikel och en ersättare kan observeras vid samma tidpunkt. En möjlighet är att låta andra observationer inom produktgruppen ligga till grund för skattningen under mellantiden. En annan ansats är att systematiskt ersätta urvalet av produktspecifikationer inför varje mättidpunkt och beräkna en jämförelse enbart mellan de två senaste tidpunkterna, baserad på de produkter som fanns vid båda tillfällena. För att få jämförelser över längre tidsperioder krävs en länkning av dessa korta jämförelser. Skillnaden är här också att man inte alls försöker "para ihop" utgående varianter med en specifik ersättare.

Explicita värderingar av produktskillnader kan göras på olika sätt, men också utifrån olika principiella utgångspunkter, som vi inte ska gå in på här. En ansats är att värdera produktskillnader utifrån kostnaden för den ändrade input som krävs för den nya produkten. En annan är att utgå från

1 SPIN 32.1.

2 Edquist, Harald, *The Swedish ICT miracle – myth or reality?*, *Information Economics and Policy* 17 (2005) 275–301.

ett kundperspektiv och fråga sig vilket värde respektive ändrad egenskap har för en köpare. I båda fallen bygger det på vilka möjligheter det kan finnas att få den typen av information från det uppgiftslämnande företaget, alternativt från fristående experter. Ibland kan en explicit värdering bygga på tillvalspriser, när tidigare tillval blivit standard i den nya modellen, eller på observerade prisskillnader mellan produkter med liknande skillnader i egenskaper, för vilka data kunnat hämtas från exempelvis fackpress eller prislister på internet.

En kraftfull typ av explicit kvalitetsvärdering bygger på s.k. hedonisk regression. I det fallet har man samlat data om priser och egenskaper för ett stort antal varianter av den aktuella produkten. Dessa data används att skatta en regressionsmodell med priset som den beroende variabeln och som förklaras av variantens uppsättning egenskaper – karaktäristika. Skattningen bestämmer alltså de parametrar för respektive egenskap som sedan kan ligga till grund för värderingen av produktförändringar i de löpande prismätningarna.

Svenska tillämpningar och erfarenheter från elektroniska komponenter

I Sverige är explicit kvalitetsjustering och den enkla formen av överlappning standardmetoder inom Prisindex i producent- och importled. Endast för importprisindex avseende persondatorer används hedonisk regression.

I det utredningsarbete som gjordes inom SCB under 2005 konstaterades att under den studerade perioden, januari 2001–juli 2005, hade explicit kvalitetsjustering tillämpats i maximalt en handfull fall för elektroniska komponenter. Den dominerade metoden var istället överlappning, som tillämpats i 18 fall. Vidare hade 23 specifikationer utgått utan att en direkt ersättare valts. I de fallen imputeras prisutvecklingen med stöd av utvecklingen för liknande varor fram till nästa årsskifte då en allmän uppdatering av urvalet görs. Eftersom det nya urvalet överlappar det gamla för december kan processen beskrivas som multipel överlappning.

Det stora inslaget av överlappning kan vara bekymmersamt. Åtminstone inom importen så sker en stor del av transaktionerna enligt långa kontrakt, där priset är fast under kontraktstiden. För sådana observationer kommer prissänkningar att missas när en specifikation ersätts med en senare generation som ger mer valuta för pengarna¹. Vid överlappning förutsätts ju att värdet av kvalitetskillnader är lika med prisskillnaden. Överlappningsmetoder fungerar således endast i den utsträckning som priset på den observerade varianten omprövas på en kontinuerlig basis.

En situation där överlappningsmetoder istället riskerar att leda till ett underskattande fel är om de specifikationer som mäts är föremål för en tilltagande obsolescens. Innebörden av det är att produkten över tiden blir mindre användbar och därför förlorar i värde. Den "kvalitetsminskningen" går inte att justera för i indexberäkningarna. Däremot kommer överlappningstekniken att automatiskt justera för den

kvalitetsökning som sker när varianten ersätts med en ny produkt.

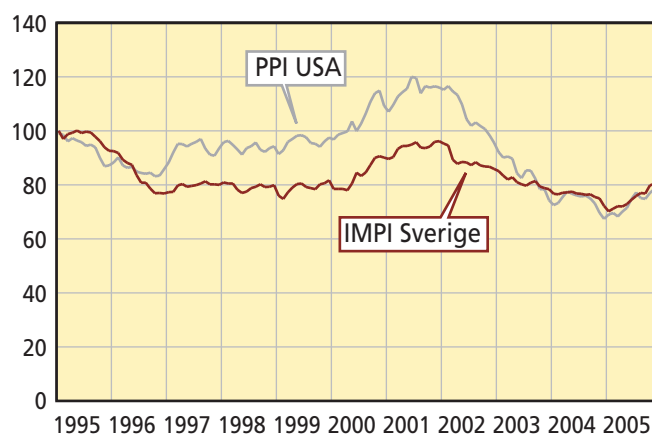
En slutsats är att överlappningsmetoder har tydliga risker för systematiska fel när de tillämpas på elektroniska komponenter. Det är därför väsentligt att ha en god kännedom om hur prissättningen fungerar på de produkter som ingår i undersökningen, och att i så stor utsträckning som möjligt tillämpa explicit kvalitetsvärdering i de situationer där det finns risk för systematiska fel.

En jämförelse med amerikanska index

USA är det land som har de ojämförligt största resurserna för beräkning av prisindex. Efter omfattande utvecklingsarbete avseende just elektroniska komponenter genomförde man 1996 en hel del metodförändringar i sitt producentprisindex. I huvudsak använder man vad man kallar "matched model"-teknik. Det innebär att man tillämpar olika former av överlappningstekniker för att skapa jämförelser vid lika kvalitet. För de förhållanden som gäller på den amerikanska marknaden har man alltså bedömt att det fungerar tillfredställande. För den löpande statistikproduktionen är det endast i undantagsfall man bedömt hedonisk teknik som lämplig.

Prisutvecklingen på elektroniska komponenter (SPIN 32.1 Sverige respektive NAICS 3344 USA)

Svenska importpriser och amerikanska producentpriser omräknade till svenska kronor. Index dec 1994=100

Källa: SCB och Bureau of Labor

Data t.o.m. december 2005

Statistics

I diagrammet ovan jämförs importprisutvecklingen avseende elektroniska komponenter i Sverige med producentprisutvecklingen för motsvarande produkter i USA. Den amerikanska indexen har räknats om för att spegla utvecklingen i svenska kronor.

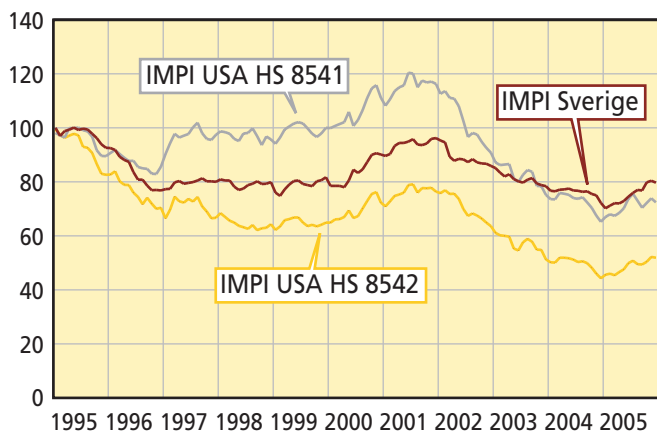
Under långa perioder följer de båda indexen varandra mycket väl. Det är egentligen bara under två perioder som utvecklingen skiljer sig åt på ett påtagligt sätt: omkring årsskiftet 1996/97 då priserna i Sverige faller jämfört med i USA, samt under 2002 och 2003 då priserna i Sverige stiger

¹ Jag talar här om prissänkningar eftersom det är den allmänna bilden inom produktområdet att produkter med en given prestanda blir allt billigare.

jämfört med i USA. Samma bild får man vid en jämförelse med den amerikanska importprisutvecklingen (se diagram nedan). I det fallet görs jämförelsen med de två större delarna av gruppen elektroniska komponenter. Vad som förklarar skillnaderna mellan Sverige och USA kan vi i dagsläget bara spekulera om.

Importprisutvecklingen på elektroniska komponenter¹ i Sverige och USA

Omräknade till svenska kronor. Index dec 1994=100

Källa: SCB och BLS

Data t.o.m. december 2005

Sammantaget för perioden 1995–2001 så stiger de amerikanska producentpriserna 15–20 procent mer än de svenska importpriserna, medan denna skillnad elimineras under 2002 och 2003. Skillnader mellan svenska och amerikanska index för elektroniska komponenter tycks alltså inte förklara det svenska produktivetsmiraklet inom IKT-industrin från mitten av 90-talet till 2001. I det avseendet verkar alltså Edquists resultat inte stämma. Den genomgång som SCB gjorde under 2005 pekar emellertid på ett antal omständigheter som gör att det finns all anledning att fortsätta förbättringen av prisindex för elektroniska komponenter. Det kan heller inte uteslutas att den utveckling vi sett efter 2001 till någon del kan förklaras av en otillräcklig justering för kvalitetsförbättringar vid beräkning av den svenska indexen.

Kontaktperson: Mats Haglund, 08-506 945 05

¹ För Sverige SPIN 32.1 och för USA som HS (Harmonized System)-numren 8541 och 8542

Miljöräkenskaper

BNP-tillväxten och miljö

Miljöräkenskaperna visar hur energianvändning, luftemissioner, naturresursanvändning samt miljö- och energirelaterade skatter och subventioner kan relateras till Sveriges ekonomiska utveckling som den beskrivs i nationalräkenskaperna.

I början av 1990-talet ökade intresset för att komplettera redovisningen av ekonomin med andra viktiga aspekter än de rent ekonomiska. FN rekommenderade att miljöräkenskaper skulle utvecklas som ett satelliträkenskapssystem till nationalräkenskaperna. I Sverige kom utredningen *Räkna med Miljön* att utmytna i ett tredelat uppdrag till SCB, Konjunkturinstitutet (KI) och Naturvårdsverket (NV). SCB fick i uppdrag att utveckla ett system för miljöräkenskaper som ett satellitsystem till Nationalräkenskaperna. KI:s roll blev att göra skadevärderingar och att utveckla ekonomiska modeller så att även viss miljöpåverkan ingick. Naturvårdsverket fick i uppdrag att se över möjligheten att ta fram index för miljökador.

Hoppet om en grön NNP

Ett av de önskade långsiktiga resultaten var att kunna korrigera makroekonomiska mått så att även förslitningen på naturen skulle tas i beaktande. Den vanliga nettonationalprodukten (NNP) beräknas som bruttonationalprodukten

(BNP), d.v.s. summan av värdet av alla varor och tjänster som produceras för slutlig användning under ett år, minus förslitning av realkapital (mänskligt producerat kapital) som byggnader och maskiner. Löpande miljökador och förslitningar av naturkapitalet (naturligt producerat kapital) såsom biologiskt och underjordiskt material, mark, vatten och luft ingår inte. Tanken med grön NNP var att konstruera ett mått som bättre beskrev användningen av ekonomins resursbas, inkluderande varor och tjänster från det ekologiska systemet. Den teoretiska forskningen kring grön NNP är omfattande. Avståndet från ett teoretiskt till ett empiriskt grönt NNP-mått har dock visat sig vara stort.

I utvecklingsländer har beräkning av grön NNP ofta påvisat det ekonomiskt instabila med att landets produktion till stora delar baseras på ändliga naturresurser. Även västländer har gjort beräkningar av gröna nettonationalprodukter, men inte som en del av den ordinarie statistikproduktionen. Problemen med en kontinuerlig uppföljning av grön NNP är bland andra att det saknas naturvetenskapliga data som underlag till värderingar. Det är dyrt att mäta och därför riktar mätprogrammen in sig på kända problem snarare än generella tillståndsbeskrivningar. Många av de värderingsstudier som görs förlitar sig därför på enstaka mätningar från forskningsstudier. De håller inte den kvalitet som krävs

för att bygga upp regelbundna tidsserier, då variationer kan bero på detaljer i mätunderlaget istället för att visa de trender som är intressanta.

Miljöräkenskapssystemet

Sverige samarbetar med en rad andra länder som också ligger långt framme i utvecklingsarbetet. De nationella dataserierna används av en rad aktörer i samhället och av utredningar på det miljöekonomiska området. Mycket utvecklingsarbete har delfinansierats via Eurostat, EU:s statistikmyndighet.

Data tas fram på tre huvudsakliga områden utifrån FN:s manual om miljöräkenskaper:

- Flödesdata som emissioner och energiåtgång, samt materialflödes- och avfallsdata på branschnivå.
- Ekonomiska data som kompletterar NR:s data, t.ex. branschvisa miljöskatter, miljösubventioner och miljöföretag.
- Naturresursräkenskaper, som t.ex. skogsräkenskaper, och vattenräkenskaper.

Genom kopplingen till NR via branschindelning av data kan också en rad olika analyser göras. Till exempel kan miljöpåverkan fördelas på olika produktgrupper för att på så vis ge en bild av konsumtionens miljöpåverkan. Det finns också möjlighet att analysera en del bakomliggande faktorer till utvecklingen. Vidarebearbetning av data kan även ge en belysning av hushållens miljöpåverkan. Styrmedel som skatter, subventioner, grön skatteväxling, handel med utsläppsätter och producentansvar har också undersökts.

I miljöräkenskaperna beskrivs sambanden mellan miljö och ekonomi, t.ex. uttag av naturresurser och utsläpp av luftföroreningar från en samhällssektor eller bransch. Beräkningarna av luftutsläpp görs med utgångspunkt i de utsläpp som den svenska konsumtionen och produktionen orsakar i Sverige. Utsläpp till luft av bl.a. koldioxid, svaveldioxid och kväveoxider beräknas för branscher i näringslivet, offentliga myndigheter och privat konsumtion. Data presenteras på samma aggregeringsnivå som nationalräkenskapernas publicerade årstabeller, men mer detaljerade data finns tillgängliga för forskningsändamål. Därutöver sammanställs ekonomiska data, energidata och utsläppsdata i form av miljöekonomiska profiler och nyckeltal. Miljöekonomiska profiler ger en översiktlig redovisning av olika näringslivsbranschens bidrag till ekonomi och sysselsättning, användning av bränslen samt utsläpp. SCB har som ett led i arbetet med miljöräkenskaper även skapat en databas över miljöföretag.

I dagsläget finns tre viktiga utvecklingsområden för att göra miljöräkenskaperna bättre och mer använda:

1. Att publicera snabbare statistik än idag, då publicering sker 1,5 år efter det år som statistiken avser

2. Ny statistik som belyser hållbar utveckling, utökande av systemet med sociala data som t.ex. arbetsmiljödata och olycksdata.

3. Regionala miljöräkenskaper

Regionala miljöräkenskaper

Miljöräkenskaperna visar miljöpåverkan från de ekonomiska aktörerna, snarare än miljö tillståndet i en viss region. Det gör dem speciellt lämpliga att använda i lokal ekonomisk planering och i regional modellering via det regionala analys- och prognosystemet (RAPS). År 2000 fick SCB ett uppdrag av Regionplane- och trafikkontoret (RTK) att utveckla regionala miljöräkenskaper för Stockholms län. Stockholm är en av de första regionerna inom EU som utvecklar regionala miljöräkenskaper. För att utveckla regionala miljöräkenskaper behövs dels regionalekonomiska data och dels miljöstatistik med regional fördelning. I dag finns regionalräkenskaper med uppgifter om bl.a. förädlingsvärdet och sysselsättning. Miljöstatistiken redovisas bara delvis med regional fördelning.

Samband mellan ekonomi och miljöpåverkan

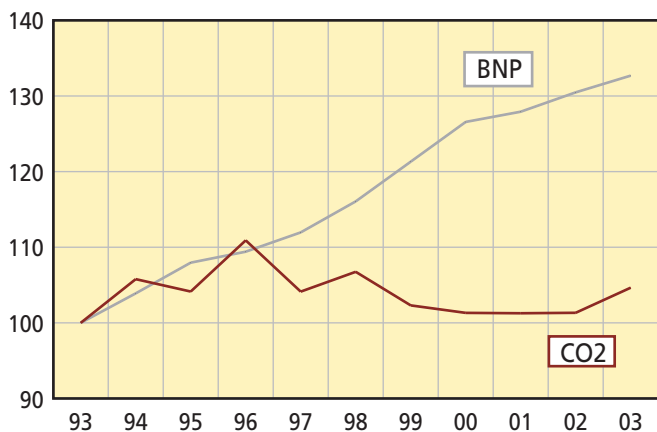
Sveriges ekonomi består av olika aktiviteter som påverkar miljön i varierande omfattning. Politikens mål om en långsiktigt hållbar utveckling innebär bland annat en önskan om fortsatt ekonomisk tillväxt men med minskande miljöpåverkan, en så kallad frikoppling mellan ekonomi och miljöpåverkan. Miljöpåverkan omfattar många olika typer av utsläpp av miljöstörande ämnen till luft och till vatten, naturresursanvändning och markanvändning,

Den miljöpåverkan som tydligast kan kopplas till ekonomiska aktiviteter, och där målet ligger långt ifrån dagens utsläppsnivåer är utsläpp av koldioxid. Koldioxiden är den viktigaste växthusgasen, och bidrar till en ökad uppvärmning av jorden, med svårberäknade konsekvenser. Den kommer huvudsakligen från förbränning av fossila bränslen och är följaktligen beroende av energisystemet, den energintensiva industrin och transporternas utveckling.

Från 1993 och framåt mäter SCB miljöpåverkan med samma indelningar som i nationalräkenskaperna, vilket gör det möjligt att analysera produktionens och konsumtionens inverkan på miljön för olika branscher och produktgrupper. Den ekonomiska tillväxten ökade mer under perioden än vad utsläppen av koldioxid har gjort.

Bruttonationalprodukten (BNP) samt utsläpp av koldioxid

Index 1993=100

Källa: Nationalräkenskaperna och miljöräkenskaperna

Data t.o.m. 2003

Koldioxidutsläppen påverkas av flera faktorer. Regniga år finns det mer vattenkraft tillgängligt vilket minskar utsläp-

pen, kalla vintrar innebär att mer fossila bränslen eldas vilket ökar utsläppen. Ökad konsumtion är en faktor som ökar utsläppen och som måste motverkas via bränslebyten eller energieffektiviseringar för att miljömålen ska kunna nås. Målet till tidsperioden 2008–2012 är –4 procent i medeltal jämfört med 1990 års utsläpp. På lång sikt, till 2050, är dock målet en fortsatt minskning med ca 50 procent.

Sveriges energisystem är inte särskilt koldioxidintensivt jämfört med många andra länders. Det beror på att vattenkraften och kärnkraften är de huvudsakliga energikällorna till elproduktionen. Även för uppvärmningsändamål har Sverige en ovanligt hög andel biobränslen i energisystemet. Transporterna däremot är i stort sett totalt beroende av fossila bränslen och sker dessutom med internationellt sett tunga fordon. På EU-nivå är just trafikökningen den faktor som mest bidrar till ökade koldioxidutsläpp.

Kontaktpersoner: Viveka Palm, 08-506 942 19 och Anders Wadeskog, 08-506 944 85

Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden förbättrades under fjärde kvartalet

Arbetsmarknadsläget förbättrades tydligt i flera avseenden under fjärde kvartalet 2005 men arbetslösheten visade ändå inte någon statistiskt säker minskning. Den ökning av antalet sysselsatta som noterades under tredje kvartalet 2005 fortsatte under fjärde kvartalet.

64 000 fler personer var sysselsatta än under motsvarande kvartal 2004 enligt AKU. Liksom föregående kvartal motsvarades sysselsättningsökningen av en ökning av arbetskraften, vilket innebär att antalet arbetslösa var ungefär oförändrat. Antalet arbetade timmar ökade mer än antalet sysselsatta enligt AKU, vilket till stor del berodde på att det var ovanligt få extra helgdagar i samband med Jul- och Nyårshelgerna 2005.

De latent arbetsökande blev omkring 40 000 fler jämfört med fjärde kvartalet 2004. Cirka 28 000 av dessa var heltidsstuderande som sökte arbete. Sammanlagt var det 85 000 heltidsstuderande, bland annat deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska program, som sökte arbete fjärde kvartalet 2005.

Enligt den företagsbaserade sysselsättningsstatistiken ökade antalet anställda med närmare 35 000 personer under fjärde kvartalet. Ökningen hänförs mest till den privata sektorn, men även kommunerna och landstingen hade fler anställda än motsvarande kvartal 2004. Ökningen i den privata sektorn bestod till cirka två tredjedelar av visstidsanställningar. I den statliga sektorn minskade antalet anställda med drygt en

procent. Troligen stod omstruktureringen inom försvaret för en stor del av denna minskning, vilket bekräftas av att större delen av minskningen föll på männen liksom att Jämtlands län hörde till de hårdast drabbade.

Liksom tredje kvartalet var det fastighetsbolag och uthyrnings- och företagservicefirmor, byggindustrin och de flesta av tjänstenäringarna som stod för ökningen av antalet anställda. Tillverkningsindustrin fortsatte att minska, denna gång med ca 1,2 procent jämfört med fjärde kvartalet 2004. Ökningen av antalet anställda föll till allra största delen på männen. Detta gällde i synnerhet inom den privata sektorn, där antalet anställda män ökade med ca två procent medan antalet kvinnor var ungefär oförändrat.

Antalet lediga jobb ökade med 25 procent jämfört med fjärde kvartalet 2004 enligt vakansstatistiken. Två tredjedelar av de 45 100 lediga jobben fanns i den privata sektorn. Den akuta arbetskraftsbristen – antalet vakanser – ökade med 20 procent i den privata sektorn men minskade med 17 procent i den offentliga. Drygt 30 procent av de privata vakanserna fanns i Stockholms län och nästan 40 procent i arbetsställen med färre än 10 anställda.

AMS statistik över varsel och lediga platser bekräftar det förbättrade arbetsmarknadsläget; t.ex. var antalet personer som varslades om uppsägning 24 procent mindre än samma kvartal föregående år.

Kontaktperson: Claes-Håkan Gustafson, 019-17 61 19

Några nyckeltal för arbetsmarknaden

År	Arbetade timmar, förändring jämfört med föreg. år ¹	Sysselsatta 1 000-tal AKU ³	Arbetslöshet procent AKU	Andel sjukfrånvarande ⁴ AKU	Sysselsättning enligt regeringens mål ⁵ AKU	Andel avgångna ⁶ KS	Vakansgrad ⁷ procent KVIKS	Genomsnittl. rekryteringstid, mån. ⁸ KVIKS
Kvartal	procent AKU	procent NR						
2003								
1	-1,4	-0,5	4 172	4,7	4,4	76,9	3,1	0,7
2	-2,8	-2,5	4 268	4,6	4,1	78,1	2,8	0,4
3	-1,7	-1,3	4 295	5,0	3,7	78,3	3,1	0,4
4	0,0	-0,5	4 200	5,2	4,1	77,2	3,1	0,4
2004								
1	-1,8	0,6	4 146	5,9	4,1	76,2	2,7	0,4
2	1,9	1,4	4 234	5,5	3,7	77,3	2,7	0,5
3	-0,9	0,0	4 285	5,6	3,4	77,7	3,1	0,4
4	-0,6	1,3	4 189	5,1	3,7	76,5	3,0	0,4
2005								
1	0,8	-3,0	4 146	5,6	3,8	75,8	2,6	0,5
2	3,2	3,2	4 269	6,1	3,4	77,7	2,9	0,5
3	2,1	0,6	4 335	6,2	3,2	78,1	2,9	0,5
4	2,0	1,4	4 268	5,4	3,6	77,4	3,1	0,5

1 Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal ett år tidigare. Data är ej justerade för olikheter i helgdagars placering och övriga ledigheter. AKU-data avser arbetade timmar i genomsnitt per vecka under kvartalet och NR-data avser volymen arbetade timmar per kvartal. NR-uppgifterna har reviderats fr.o.m. kvartal 1 2003. AKU-jämförelsen är fr.o.m. andra kvartalet 2005 baserad på de länkade värdena motsvarande kvartal 2004.

2 I samband med årsberäkningarna för 2002 reviderades nivåer och utveckling av arbetade timmar något för kvartalen såväl bakåt som framåt i tiden. Uppgifterna för kvartal 1 och 2 har nyligen reviderats.

3 Fr.o.m. andra kvartalet 2005 skall jämförelsen med motsvarande kvartal 2004 baseras på de länkade värdena. Antalet sysselsatta kvartal 4 år 2004 (länkat värde) är 4 204 000.

4 Andel av de sysselsatta i åldern 16–64 år som uppgivit att de varit frånvarande från arbetet pga. sjukdom hela referensveckan.

5 Regeringen har som mål att 80 procent av befolkningen i åldern 20–64 år skall vara sysselsatta på den reguljära arbetsmarknaden. Som sysselsatta på den reguljära arbetsmarknaden räknas sysselsatta enligt AKU exklusive friårslediga, personer i de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen bristyrkesutbildning, allmänt anställningsstöd, förstärkt anställningsstöd, särskilt anställningsstöd, offentligt tillfälligt arbete (OTA), resursarbeten i offentlig verksamhet och stöd till start av näringsverksamhet (enligt statistik från AMS).

6 Andel avgångna definieras som antalet avgångna med tillsvidare anställning dividerat med antalet tillsvidareanställda. Tidsserien avser den privata sektorn.

7 Vakansgrad definieras som antalet vakanser (obemannade lediga jobb som kan tillsättas omedelbart) dividerat med antalet anställda. Tidsserien avser den privata sektorn.

8 Genomsnittlig rekryteringstid definieras som antalet lediga jobb dividerade med antalet nyanställda. För en härledning av detta mått hänvisas till Ante Farms artikel i Ekonomisk Debatt 2003:6 http://www.sofi.su.se/~afa/docs/Den_nya_vakansstatistiken.pdf.

Summary

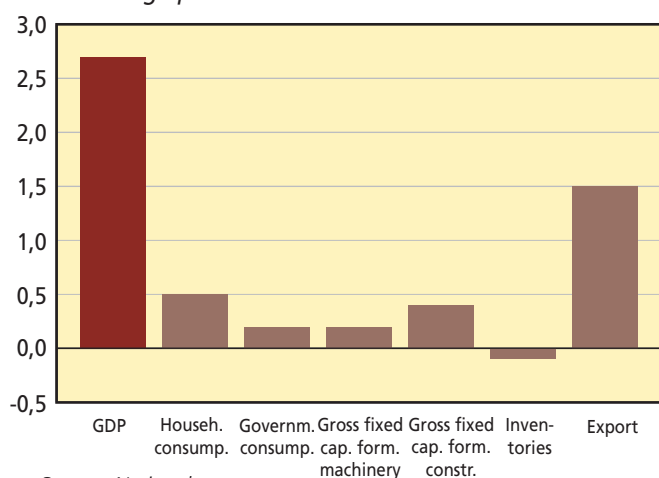
Services bring about increase in growth

GDP rose by 2.7 per cent in 2005. The weak growth seen in the first quarter was more than compensated for in the second and third quarters. The fourth quarter showed more moderate growth than the preceding quarters, primarily due to a lesser increase in investments. Employment continued to increase, even during the last quarter of 2005, but this was not matched by a fall in unemployment numbers.

Contribution to GDP growth adjusted for imports

2005 compared to 2004

Percentage points

Exports of goods and services continued to progress during 2005, with the export of services showing particularly high growth figures. Sharp increases have been seen for business services, for example, and IT consultancy services. A large part of the increase in the export of services can be attributed to merchanting and, more particularly, product development services. A more in-depth analysis of these is carried out in a specific section in the report. USA and Germany continue to be the largest export markets, while growth markets, such as China, only contribute marginally to exports.

Export of services, that amounts to one fifth of total export demand, transports excluded, has a relatively lower content of imports. Therefore, the contribution to GDP-growth from exports of services is larger than from exports of goods. The contribution to GDP-growth from exports of services is almost 1 percentage point.

Households' consumption continues to grow. The demand for electronic goods, cars and household products has increased the most. At the same time, price rises have remained very low. A retrospective look at the middle of the previous century shows that households' consumption has decreased in importance as a share of GDP, at the same time as the share from exports has risen. Consumption patterns have also changed. The share of consumption of food products has decreased to make way for increased consumption in foreign countries, for

example. A retrospective look at these developments can be found in an in-depth article.

The rise in investments was noticeably subdued during the fourth quarter, primarily due to a drop in government investments and evening out of investment activities. Construction of housing continued to progress, supported by positive developments in the building permit system.

2005 was a rather average year for Swedish industry. The business sector grew on average by 3.3 per cent during the year. Producers of services increased the most while the manufacturing industry showed a more moderate increase of around 2.5 per cent.

The situation in the employment market improved at the end of 2005, nevertheless unemployment numbers did not fall. The number of persons with gainful employment increased at roughly the same rate as the increase in the workforce.

The concept of globalisation, as a collective description for the process that began with deregulation in many sectors during the end of the 20th century, is not a new concept. Sweden is, as a small open economy, dependent on being able to export products to the rest of the world. Swedish enterprises have been established in foreign countries since the end of the 1800s. The difference today is that imports in the form of intermediate goods (materials and supplies) have increased, which contribute less to growth than the net exports of previous years. At the same time, consumers can themselves, or via the Internet, buy goods freely over borders. The establishment of foreign enterprises in Sweden has also increased, most recently illustrated by the number of European grocery chains that have chosen to establish themselves in Sweden and contribute to increased competition. This has above all led to lowered prices for food products.

During 2005, the effects of globalisation can be seen in statistics, primarily in the very strong merchanting figures, the increased imports of intermediate goods to the export industry, the difficult-to-measure border trade in consumer goods and the continued strong pressure on prices of consumer products such as food and electronic goods.

Growth in productivity has been strong in Sweden over the last fifteen years. Research has maintained that this is largely due to how changes in the price of electronic components are measured. In an in-depth article, the statistics and methods used are described further, illustrating that this assertion is not correct. However, an overhaul of the methods of measuring changes in prices of electronic components is well motivated.

The environment has a significant effect on growth. The Environmental Accounts aspire to measure developments in this field. Using the GDP as a basis, a green NDP is calculated by deducting a wear-and-tear factor from fixed assets and natural assets. An analysis is presented in an in-depth article.

Ansvarig utgivare:

Gunnel Bengtsson

Frågor om innehållet i denna publikation kan ställas till:

Monica Nelson-Edberg, redaktör	08-506 945 66
Leif Munters, redaktör	08-506 945 09
Bo Bergman	08-506 945 42
Hans-Olof Hagén	08-506 944 66
Eva Hagsten	08-506 942 27
Vera Norrman	08-506 943 04
Bo Sandén	08-506 946 94
Lars-Erik Öller	08-506 943 33

Medskribenter:

Ann-Marie Bråthén, nationalräkenskaperna

Claes-Håkan Gustafson, arbetsmarknad

Mats Haglund, priser

Viveka Palm, miljöräkenskaper

Anders Wadeskog, miljöräkenskaper

Grafisk form och webbpublicering:

Monica Andersson	08-506 943 62
Arne Orrgård	08-506 950 73

Förfrågningar kan även göras via e-post med adress: förnamn.efternamn@scb.se.

Sveriges ekonomi – Statistiskt perspektiv

ISSN 1653–3828

URN:NBN:SE:SCB-2006-A28ST0601_pdf